

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Komparativní analýza dvou překladů knihy *Lev, čarodějnice a skříň* od C. S. Lewise se zaměřením na překlad dětské literatury

(bakalářská práce)

Olomouc 2020

Kristýna Lušková

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Komparativní analýza dvou překladů knihy *Lev, čarodějnice a skříň* od C. S. Lewise se zaměřením na překlad dětské literatury

Comparative Analysis of Two Translations of the Book *The Lion, the Witch and the Wardrobe* by C. S. Lewis with Focus on Translating Children's Literature

(bakalářská práce)

Autor: Kristýna Lušková

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne .....

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat vedoucí práce Mgr. Jitce Zehnalové, Dr. za veškerou pomoc, materiály a cenné rady, které mi poskytla v průběhu psaní této práce. Také bych chtěla poděkovat své rodině, příteli a přátelům za podporu.

Anotace

Autor:	Kristýna Lušková
Katedra:	Katedra anglistiky a amerikanistiky
Studijní obor:	Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad
Název česky:	Komparativní analýza dvou překladů knihy <i>Lev, čarodějnice a skříň</i> od C. S. Lewise se zaměřením na překlad dětské literatury
Název anglicky:	Comparative Analysis of Two Translations of the Book <i>The Lion, the Witch and the Wardrobe</i> by C. S. Lewis with Focus on Translating Children's Literature
Vedoucí práce:	Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.
Počet stran:	62
Počet znaků:	72 683
Přílohy:	1x CD

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá komparativní analýzou dvou překladů knihy *Lev, čarodějnice a skříň* od C. S. Lewise se zaměřením překlad dětské literatury. Teoretická část práce nejprve uvádí informace o knize a o žánru dětské fantasy literatury, dále se zabývá překladatelským procesem a úlohou překladatele, poté se specializuje více přímo na překlad dětské literatury a je ukončena charakteristikou parametrů použitých pro analýzu – zdobnělin, spisovných, hovorových a nespisovných jazykových prostředků a změn hranic vět. Praktická část dále tyto parametry analyzuje, zjišťuje, jakým způsobem překladatelky postupovaly při jejich převodu do cílového jazyka, a zda byly tyto strategie vhodné pro překlad dětské literatury. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v závěru této práce.

Klíčová slova: *Lev, čarodějnice a skříň*, komparativní analýza, dětská literatura, zdobněliny, spisovný jazyk, hovorový jazyk, nespisovný jazyk, hranice vět

Annotation

This bachelor thesis covers comparative analysis of two translations of the book *The Lion, the Witch and the Wardrobe* by C. S. Lewis with focus on translating children's literature. Firstly, the theoretical part introduces information about the book and about children's fantasy literature genre, then it talks about translation process and the role of translator, after it specialises more on translating children's literature, and it is concluded with the characteristic of parameters used for the analysis – diminutives, standard, colloquial and non-standard language and the change of sentence boundaries. The practical part further analyses the parameters and identifies which strategies the translators used to translate them into target language, and whether these strategies were suitable for translating children's literature. The results are stated in the conclusion of this thesis.

Key words: *The Lion, the Witch and the Wardrobe*, comparative analysis, children's literature, diminutives, standard language, colloquial language, non-standard language, sentence boundaries

Seznam zkratk

CT	Cílový text
HJP	Hovorové jazykové prostředky
IJP	Internetová jazyková příručka
NJP	Nespisovné jazykové prostředky
VT	Výchozí text

Obsah

Anotace.....	5
Seznam zkratk	7
Obsah.....	8
Úvod.....	11
1 Informace o knize Lev, čarodějnice a skříň.....	13
1.1 Knižní série Letopisy Narnie.....	13
1.1.1 Děj knihy Lev, čarodějnice a skříň	13
1.2 C. S. Lewis	13
1.3 Překladatelky	14
1.3.1 Životopis Renaty Ferstové	15
1.3.2 Životopis Veroniky Volhejnové.....	15
2 Dětská fantasy literatura	16
2.1 Fantazie	16
2.2 Vliv fantasy literatury na dětské čtenáře	16
3 Překlad jako proces a úloha překladatele.....	17
3.1 Překladatelský proces a fáze překladatelovy práce dle Jiřího Levého ...	17
3.2 Překladatel	18
3.2.1 Dvojitá norma v překladu	18
4 Dětská literatura a její překlad.....	20
4.1 Dětský čtenář	20
4.1.1 Dvojitá publikum	21
4.2 Knižní ilustrace.....	21
4.3 Naturalizace a exotizace	21
5 Charakteristika parametrů vybraných pro analýzu	23
5.1 Zdrobněliny	23
5.2 Spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky	25

5.2.1	Spisovná čeština	25
5.2.2	Hovorová čeština.....	25
5.2.3	Nespisovná čeština	26
5.2.3.1	Obecná čeština	26
5.2.3.2	Vulgarismy.....	28
5.2.4	Výběr jazykových prostředků a dětská literatura.....	28
5.3	Změny hranic vět.....	29
6	Metodologie a cíl práce	31
6.1	Sběr a zpracování dat	31
7	Analýza překladů	32
7.1	Analýza I – Zdrobněliny.....	32
7.1.1	První část analýzy I.....	32
7.1.2	Druhá část analýzy I.....	33
7.1.3	Překlad vlastních jmen a použití zdrobnělin	35
7.1.3.1	Ferstová.....	36
7.1.3.2	Volhejnová.....	37
7.1.4	Shrnutí analýzy I.....	38
7.2	Analýza II – Spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky	39
7.2.1	První část analýzy II.....	39
7.2.2	Druhá část analýzy II	41
7.2.2.1	vánoce X Vánoce	44
7.2.3	Shrnutí analýzy II.....	44
7.3	Analýza III – Změny hranic vět.....	45
7.3.1	Shrnutí analýzy III.....	52
	Závěr.....	53
	Summary.....	55
	Bibliografie	58

Primární zdroje.....	58
Sekundární zdroje.....	58
Seznam obrázků, tabulek, grafů.....	61
Přílohy	62

Úvod

Překlad dětské literatury je oblast, kterou se zabývá stále více teoretiků. Tabbert (2002, s. 303) i Latheyová (2006, s. 1) toto také potvrzují a oba jsou toho názoru, že největší zlom přišel v posledních 30 letech. Proto jsem se rozhodla na tuto oblast také zaměřit a více ji prozkoumat. V této práci se zabývám komparativní analýzou dvou překladů a parametry, na kterých analýzu stavím, se vztahují právě k překladu dětské literatury.

Pro svou analýzu jsem si zvolila dílo *The Lion, the Witch and the Wardrobe* od britského spisovatele C. S. Lewise. Tato kniha je součástí knižní série s názvem *Letopisy Narnie* a pojednává o dobrodružství čtyř sourozenců – Petra, Zuzany, Edmunda a Lucinky, kteří se dveřmi ve skříni dostanou do magické země Narnie, kde musí čelit různým příkořím, zkouškám a zlým silám. Toto dílo bylo přeloženo dvěma překladatelkami, a sice Renatou Ferstovou a Veronikou Volhejnovou. Překlad Renaty Ferstové byl vydán roku 1991, překlad Veroniky Volhejnové byl vydán roku 2005. Zaměřuji se zejména na rozdíly v jejich překladech a také na to, která z nich má dle mého názoru lepší překladatelskou strategii pro převod anglického textu do češtiny, vezmeme-li v potaz to, že se jedná právě o dětskou literaturu. Jak uvádí Oittinenová (2000, s. 5), překladatel si musí uvědomit, že překládá pro děti, které si přeložené příběhy budou číst nebo je někdo bude číst jim. Z toho vyvstává otázka, zda je vhodné převést vše, co je ve výchozím textu, nebo text nějakým způsobem upravit (Oittinen, 2000, s. 5).

V teoretické části nejprve představuji samotné dílo, jeho autora a obě překladatelky. Ve druhé kapitole se zabývám oblastí dětské fantasy literatury, do které se dílo *Lev, čarodějnice a skříň* řadí, a uvádím informace o fantazii a vlivu fantastiky na dětské čtenáře. Ve třetí kapitole krátce hovořím o překladatelském procesu, poté se více soustředím na úlohu překladatele, uvádím například tři fáze překladatelovy práce dle Jiřího Levého, a nakonec se zaměřuji na dvojí normu v překladu. Ve čtvrté kapitole rozebírám dětskou literaturu a její překlad. Uvádím, kdo je dětský čtenář, co znamená dvojí publikum, krátce se zmiňuji o knižních ilustracích a kapitolu zakončuji popisem termínů naturalizace a exotizace. V páté kapitole charakterizuji parametry, které jsem si zvolila pro následnou analýzu – zdvojnásobení, spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky a změny hranic

vět. Dále také uvádím, jakou roli mají tyto parametry v oblasti dětské literatury, zda je například vhodné převádět zdobněliny či tvořit spíše delší nebo kratší větné celky.

V praktické části se zaměřuji na samotný rozbor díla. V rámci celé knihy hledám příklady k výše zmíněným parametrům, uvádím číselné údaje pro počet jejich výskytů a na základě číselných údajů vytvářím grafy, ze kterých je možno zjistit, jak hojně překladatelky používaly zdobněliny, spisovné a nespisovné jazykové prostředky, či jak často a jakým způsobem měnily hranice vět.

Cílem této práce je tedy v rámci několika parametrů vyhodnotit překladatelské strategie překladatelek Renaty Ferstové a Veroniky Volhejnové a navrhnout, či překladatelská řešení se pro dětské čtenáře jeví jako vhodnější.

1 Informace o knize *Lev, čarodějnice a skříň*

V této kapitole stručně nastíním informace o knižní sérii *Letopisy Narnie*, podrobněji uvedu děj knihy *Lev, čarodějnice a skříň*, zmíním informace o autorovi knižní série C. S. Lewisovi a nakonec zmíním i několik informací o obou překladatelkách.

1.1 Knižní série *Letopisy Narnie*

Letopisy Narnie je sedmidílná knižní série pro děti s prvky fantasy literatury od britského spisovatele C. S. Lewise. Knihy pojednávají o dobrodružstvích čtyř sourozenců – Petra, Zuzany, Edmunda a Lucinky, kteří se dveřmi ve skříni dostanou do kouzelné země Narnie, kde musí čelit různým příkořím, zkouškám a zlým silám.

1.1.1 Děj knihy *Lev, čarodějnice a skříň*

Děti jsou za války poslány z Londýna pryč na venkov do domu jednoho starého profesora. Jednoho dne si Lucinka při prozkoumávání domu vlezde do skříně, a když jí projde, ocitne se v magické zemi Narnii. Lucinka se zde seznámí s faunem panem Tumnusem, který jí poví o Narnii a o zlé Bílé čarodějnici, která zemi vládne. Poté se do Narnie dostane i Edmund, ten se však spolčí s Bílou čarodějnici a slíbí, že jí vydá své sourozence. Legenda totiž praví, že se jednoho dne do Narnie vrátí dva synové Adamovi a dvě dcery Eviny a vláda Bílé čarodějnice skončí. Později se tedy do Narnie dostanou všechny děti a v tu chvíli pro ně začne velké dobrodružství. Potkají různé kouzelné tvory a také Aslana – majestátného lva a právoplatného vládce Narnie. Ten jim pomůže v bitvě proti Bílé čarodějnici, kterou nakonec porazí. Děti budou vládnou v Narnii až do dospělosti, dokud se jednoho dne zase nedostanou do skříně a neprojdou jí zpět do světa lidí, kde za celou tu dobu neuběhla ani vteřina.

1.2 C. S. Lewis

Clive Staples Lewis se narodil 29. listopadu 1898 v Severním Irsku a zemřel 22. listopadu 1963 v Anglii. Byl autorem přibližně 40 knih, velká část z nich se zabývala tematikou křesťanství (Schakel, 1998).

Již od útlého věku se Lewis věnoval četbě a ve svých pěti letech začal psát příběhy, které byly poté roku 1985 publikovány v knize *Boxen: The Imaginary World of the Young C.S. Lewis*. Poté, co sloužil v armádě v průběhu první světové války, nastoupil na Oxfordskou univerzitu. Po dostudování vyučoval na Magdalen College v Oxfordu a později se stal profesorem středověké a renesanční literatury na Univerzitě Cambridge (Ibid.).

Mladý Lewis křesťanskou víru, které poté jeho díla velmi ovlivnila, odmítal a přijal ji znovu roku 1931, částečně díky pomoci jeho dobrého přítele a oddaného katolíka J. R. R. Tolkiena (autor děl *Hobit* a *Pán prstenů*). O přijetí křesťanské víry hovoří jeho dílo s názvem *The Pilgrim's Regress: An Allegorical Apology for Christianity, Reason, and Romanticism* z roku 1933. Jedno z jeho nejvýznamnějších děl s náboženskou tematikou, které bylo přeloženo i do češtiny, se nazývá *The Screwtape Letters (Rady zkušeného ďábla)* z roku 1942 (Ibid.).

Roku 1950 publikoval knihu *The Lion, the Witch, and the Wardrobe (Lev, čarodějnice a skříň)*, ke které později přidal šest dalších příběhů, které společně tvoří dětskou fantasy knižní sérii s názvem *Letopisy Narnie*. I v této sérii se objevují prvky křesťanství, například lev Aslan dle mnoha interpretací představuje Ježíše Krista. *Letopisy Narnie*, které se staly významnou součástí fantasy literatury, se dají považovat za jeho nejvýznamnější dílo (Ibid.).

1.3 Překladatelky

Kniha byla z angličtiny do češtiny přeložena dvěma překladatelkami, a to sice Renatou Ferstovou a Veronikou Volhejnovou. První překlad od Renaty Ferstové vyšel roku 1991 pro nakladatelství Orbis Pictus. Na obalu knihy není přímo napsaný rok vydání, musela jsem se tedy orientovat pomocí informací z internetových zdrojů a také podle toho, že celá série přeložená Renatou Ferstovou byla postupně vydávána mezi lety 1991–1993, můžeme tedy předpokládat, že když knihu *Lev, čarodějnice a skříň* nakladatelství vydalo jako první knihu série, byla tedy vydána roku 1991.

Druhý upravený překlad této knihy od Renaty Ferstové vyšel roku 1998 pro nakladatelství Návrat domů, v této práci se jím však zabývat nebudu.

Překlad Veroniky Volhejnové vyšel roku 2005 pro nakladatelství Fragment.

1.3.1 Životopis Renaty Ferstové

Renata Ferstová se narodila v Praze roku 1960. Již na gymnáziu jí její učitelka angličtiny povzbuzovala k překladatelské práci. Překlad knižní série Letopisy Narnie byla její první vážnější překladatelská práce a nejméně dvakrát ji redigovala. I přes veškeré úpravy zůstal překlad poněkud avantgardní. Renata Ferstová také napsala knížku pro děti s názvem *O Kmínkovi, Lupínkovi a Rozmarýnce*, která byla vydána v roce 1991 nakladatelstvím Logos (Bryndová, 2010, s. 17-18).

1.3.2 Životopis Veroniky Volhejnové

Veronika Volhejnová se narodila 19. ledna 1962. Vystudovala Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy. Překládá z angličtiny, především sci-fi literaturu. Mezi autory, které překládala, patří například Edgar Allan Poe, Mark Twain, Isaac Asimov, Arthur Charles Clarke a John Michael Crichton (databáze Obec překladatelů, <http://databaze.obecprekladatelu.cz/databaze/V/VolhejnovaVeronika.htm>).

2 Dětská fantasy literatura

Fantasy literatura je taková, která se nachází na hranici s naším světem, vše je v ní možné, najdeme v ní různé magické tvory, světy, čarodějné bytosti a pochopit ji, znamená mít nutnou dávku představivosti a velké množství fantazie.

Pojem fantasy literatura se někdy může zdát velmi podobný pojmu sci-fi literatura a často se tyto pojmy i zaměňují. James a Mendlesohnová (2012, s. 1) však uvádějí, že teoretikové jako Tzvetan Todorov, Rosemary Jackson, Kathryn Hume, W. R. Irwin a Colin Manlove se shodují v tom, že v rámci fantasy literatury hovoříme o něčem nemožném, oproti sci-fi literatuře, kde hovoříme spíše o věcech nepravděpodobných, které by se ale případně stát mohly.

2.1 Fantazie

Fantazie je v období, když jsme dětmi, velmi důležitá. Tento fakt potvrzuje i Heldová (1985, s. 31), která uvádí, že obrazotvornost dětí se musí rozvíjet „– jinak zakrní“.

Fantazie nám napomáhá odprostit od okolního světa, můžeme díky ní realizovat věci, které bychom v našem světě nemohli, a také nám rozvíjí kreativitu a tvůrčí schopnosti.

2.2 Vliv fantasy literatury na dětské čtenáře

Celkový vliv fantastiky jako takové na dětské čtenáře vhodným způsobem shrnuje Heldová (1985, s. 189), která uvádí:

Úkolem fantastiky naprosto není dávat dítěti byt' i sebesprávnější návody, jak poznávat a jednat. Fantastická a básnická literatura je především a neoddělitelně zdrojem úžasu a osobního promýšlení věcí, zdrojem kritičnosti, protože každý objev krásna nás činí náročnými, a tedy i kritičtějšími k světu. A tím, že rozbíjí ustrnulé stereotypy, tím, že je novou tvorbou, která uvolňuje a zúrodňuje čtenářovu obrazotvornost, stává se nezbytným prvkem při utváření dítěte, které má zítra objevovat člověka.

Heldová (1985, s. 189)

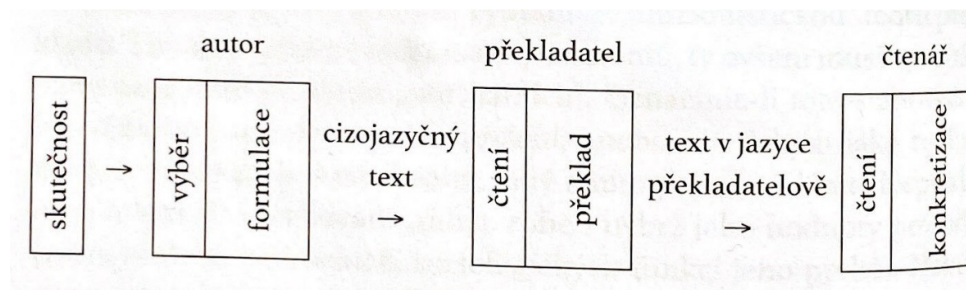

3 Překlad jako proces a úloha překladatele

V této kapitole stručně uvedu překladatelský proces jako takový, dále podrobněji pohovořím o třech fázích překladatelské práce dle Jiřího Levého, dále uvedu určité předpoklady, které by měl překladatel pro svou práci mít, a nakonec se zaměřím na dvojí normu v překladu.

3.1 Překladatelský proces a fáze překladatelské práce dle Jiřího Levého

Celý průběh překladu je určitým procesem. Ten začíná tím, že autor vytvoří určité dílo, překladatel dále dešifruje autorovo sdělení, převede ho do cílového jazyka a jako poslední článek tohoto procesu přichází čtenář, který dešifruje sdělení překladatele. Levý (2012, s. 42) tento proces nazývá „dvojčlenný komunikační řetězec“ a je znázorněn v obrázku 1.

Obrázek 1: Překladatelský proces dle Levého (2012, s. 42)

Levý (2012, s. 50) dále definuje tři fáze překladatelské práce: „1. pochopení předlohy, 2. interpretace předlohy, 3. přestylizování předlohy“.

U první fáze pochopení předlohy se od překladatele požaduje pochopení díla. Překladatel musí být zejména dobrý čtenář a musí proniknout do smyslu díla. Toto pronikání probíhá přibližně na třech rovinách. Nejprve je nutné samotné pochopení textu, „tj. porozumění filologické“. Poté, pokud si překladatel text správně přečte, pochopí jeho „ideově estetické hodnoty“, jako například podbarvení textu či jakým způsobem text cílí na čtenáře. A jako poslední následuje pochopení „uměleckých celků“, to znamená pochopení postav, jejich vztahů a záměru autora (Ibid., s. 50-52).

U druhé fáze interpretace předlohy je důležité si uvědomit, že někdy není možné pouze vytvořit překlad, ale je důležitá interpretace textu, jelikož není možné shodně vyjádřit informace v předloze a v překladu (Ibid., s. 56).

U třetí fáze přestylizování předlohy překladatel pracuje především v rámci jazykové stylizace. Zabývá se například poměrem dvou jazykových systémů, stopy jazyka originálu v překladu a nepřirozeným překladem, který vzniká tak, že se informace z výchozího jazyka převádí do jazyka cílového – cizího (Ibid., s. 63-64).

3.2 Překladatel

Překlad je tvůrčí proces. Abychom mohli kvalitně překládat, je třeba pro to mít určité předpoklady. Levý (2012, s. 21) uvádí, že obecně by měl překladatel znát:

1. jazyk, ze kterého překládá,
2. jazyk, do kterého překládá,
3. věcný obsah překládaného textu (tj. dobové i místní reálie, různé zvláštnosti autorovi, příp. příslušný obor u odborné literatury).

Levý (2012, s. 21)

Oittinenová (2000, s. 16-17) tvrdí, že překladatel je především čtenář, který neustále prochází výchozí text a svůj vlastní překlad. Je ovlivněn předešlými větami a úseky textu, které ovlivňují nadcházející věty a úseky textu, a naopak. Je však poněkud speciálním typem čtenáře, jelikož to, co sám přečte, poté sdílí s cílovými čtenáři (Oittinen, 2000, s. 16-17). Zde bych chtěla opět poukázat na to, že i Levý (2012, s. 50) je toho názoru, že překladatel musí být zejména dobrý čtenář.

3.2.1 Dvojitá norma v překladu

Levý (2012, s. 82) přichází s myšlenkou dvojí normy v překladu. Tyto dvě normy se nazývají „norma reprodukční (tj. požadavek věrnosti, výstižnosti)“ a „norma „uměleckosti“ (požadavek krásy)“. O těchto dvou normách hovoří jako o protikladech a uvádí, že po technické stránce jsou to protiklady věrnosti a volnosti překladu. Překladatelskou metodu věrnou (doslovnou) používají překladatelé, kteří za to nejdůležitější považují přesnou reprodukci předlohy. Překladatelskou metodu volnou (adaptační) používají překladatelé, kterým jde především o to, přiblížit se

cílovému čtenáři, aby překladem vzniklo „původní umělecké dílo české“ (Levý, 2012, s. 82).

Obecně je vhodné zvolit si jakousi zlatou střední cestu mezi těmito překladatelskými metodami. Hrdlička (2014, s. 18) uvádí, že v doslovném překladu je znatelná „spoutanost výchozím textem, ulpívání na jednotlivostech“ a „neschopnost nadhledu“. Dále uvádí, že při volném překladu je předloha pouhou inspirací a spíše než o překladu jako takovém můžeme hovořit o parafrázi či převyprávění (Hrdlička, 2014, s. 18). Proto by se měl překladatel vyvarovat těchto dvou extrémů a spíše se snažit o nějaký soulad mezi těmito metodami.

I Levý (2012, s. 82) je toho názoru, že:

Obě kvality jsou nepostradatelné: překlad musí samozřejmě být pokud možno přesnou reprodukcí původního díla, ale především musí být hodnotným literárním dílem českým, jinak mu nepomůže sebevětší doslovnost.

Levý (2012, s. 82)

4 Dětská literatura a její překlad

Překlad dětské literatury se stále více dostává do popředí a zabývá se jím stále více teoretiků. I Tabbert tvrdí (2002, s. 303), že „dětská literatura, tradiční obor učitelů a knihovníků, byla v posledních 30 letech předmětem akademického výzkumu a také se stále více studií věnuje překladu dětské literatury“¹. Tento fakt potvrzuje ve své knize i Gillian Latheyová (2006, s. 1).

Existují různé přístupy k tomu, co vlastně pojem dětská literatura znamená a co můžeme do dětské literatury zahrnout. Oittinenová (2000, s. 61-62) ve svém díle parafrázuje například Göteho Klingberga a Lennarta Hellsinga. Klingberg tvrdí, že dětská literatura je vytvářena speciálně pro děti a nezahrnuje do ní žádné další knihy nebo obrázky, které by děti mohly číst. Hellsing je však toho názoru, že dětská literatura zahrnuje vše, co může dítě číst nebo slyšet.

V zásadě však ale můžeme říci, že dětská literatura je oproti literatuře pro dospělé čtenáře více orientovaná na své cílové čtenáře (Ibid., s. 61).

4.1 Dětský čtenář

Oittinenová (2000, s. 41) je toho názoru, že vše, co děláme pro děti, odráží naši vlastní představu dětství. Někteří z nás vnitřní dítě nikdy neztratí a někteří zase ano. Při překladu bychom měli vzít v potaz to, co děti chtějí vidět, slyšet, jaké jsou jejich osobnosti (Oittinen, 2000, s. 41).

Oittinenová (2000, s. 68) také rozlišuje mezi psaním příběhů pro děti a mezi překládáním pro děti:

V prvním případě se děti nepovažují za vhodné a náročné publikum, které je schopné kritizovat. Ve druhém případě jsou děti brány vážně jako budoucí čtenáři textů, kteří jsou schopni schvalovat a zamítnout.²

(Oittinen, 2000, s. 68)

---

¹ V originálním znění: „Children’s literature, a traditional domain of teachers and librarians, has, in the past 30 years, been made a subject of academic research. Simultaneously, more and more studies have been dedicated to the translation of children’s literature“ (Tabbert, 2002, s. 303). Jedná se o vlastní překlad.

² V originálním znění: „in the first case, children are not considered a proper, demanding audience, able to criticize; in the second case, children are taken seriously as the future readers of texts, able to approve and disapprove“ (Oittinen, 2000, s. 68). Jedná se o vlastní překlad.

Při překladu je tedy důležité vzít v potaz pro koho překládáme, kdo bude cílovým čtenářem našeho překladu. Nordová (1991, s. 50-51) považuje příjemce textu za velmi důležitý faktor při překladu. Dále také upozorňuje na to, že „překladatel by se měl alespoň snažit dosáhnout té samé úrovně informovanosti, která je u příjemce osloveného autorem předpokládána“³.

4.1.1 Dvojí publikum

Dětská literatura je však specifická i tím, že má v určitých případech dvojí publikum. Je primárně určena pro děti, ale číst ji mohou také dospělí. Je proto důležité, aby byla kniha zajímavá i pro dospělé jedince. Oittinenová (2000, s. 64) uvádí, že pokud je dětská kniha napsána tak, aby zaujala jak dětského čtenáře, tak dospělého čtenáře, dospělý čtenář si ji bude sám chtít přečíst, a poté ji sám doporučí svým dětem. O'Sullivanová (2005, s. 15) typy dospělých čtenářů podrobněji rozlišuje na „dospělé, kteří fungují jako prostředníci (kupují, věnují a doporučují knihy) a čtou si s dětmi v duchu, dospělé, kteří čtou nahlas svým dětem a dospělé, kteří si obecně rádi přečtou dětskou literaturu“⁴.

4.2 Knižní ilustrace

To, že se v dětských knihách často objevují i obrázky, je obecně známý fakt. Konkrétně v knize *Lev, čarodějnice a skříň* je tomu také tak. Při používání ilustrací je kladen důraz zejména na vizuální komunikaci s dětským čtenářem a ilustrace by měla nějakým způsobem vyzdvihovat to, co se v knize píše. Hovoříme tedy o jakési spolupráci mezi verbální a vizuální složkou knihy.

Překladatel by se tedy neměl soustředit pouze na samotný text, ale také na to, jak s textem souvisí ilustrace a jak je případně do překladu vhodně zahrnout.

4.3 Naturalizace a exotizace

S termíny naturalizace (domestication) a exotizace (foreignization) přišel americký translatolog Lawrence Venuti. Naturalizace znamená přizpůsobení díla a jeho

---

³ V originálním znění: „The translator should at least strive to achieve the information level which is presupposed in the recipient addressed by the autor“ (Nord, 1991, s. 50). Jedná se o vlastní překlad.

⁴ V originálním znění: „- adults in their capacity as intermediaries (who buy, give and recommend books) reading with the child in mind, adults reading aloud to children, and adults who read children's literature for their own pleasure“ (O'Sullivan, 2005, s. 15). Jedná se o vlastní překlad.

kulturně specifických prvků prostředí cílového jazyka, exotizace zase naopak znamená ponechání a nepřizpůsobování kulturně specifických prvků díla. Má práce se těmito metodami dále podrobněji nezabývá, nicméně jsou to metody často diskutované v rámci překladu nejen dětské literatury, ale také literatury obecně, proto jsem se je rozhodla ve své práci alespoň ve zkratce zmínit.

Sám Venuti (1995, s. 20) se obecně přiklání spíše k používání exotizace při překladu a metodu naturalizace považuje za etnocentrickou. V rámci překladu dětské literatury má však Oittinenová (2000, s.74-75) jiný názor a přiklání se spíše k použití metody naturalizace.

Latheyová (2006, s. 7) přichází s názorem, že nemůžeme po mladých čtenářích chtít, aby v tak raném věku chápali ostatní kultury či jazyky. Uvádí, že potřeba adaptace textu přichází z toho důvodu, že předpokládáme, že čtenáři nepřijmou cizí jména, cizí typy jídel či cizí názvy míst a celkově odmítnou text, který odráží cizí kulturu. O naturalizaci celkově mluví jako o metodě, která je v překladu dětské literatury velmi často užívaná, dodává však, že zda ji použít, či ne, může být poněkud diskutabilní.

Levý (2012, s. 104) uvádí tu informaci, že extrémní užití naturalizace, konkrétně jeho slovy „za národní a dobovou specifíčnost originálu“ dosazovat „národní a dobovou specifíčnost oblasti, do níž se překlad uvádí“, může vést k lokalizaci a aktualizaci.

5 Charakteristika parametrů vybraných pro analýzu

V této kapitole podrobněji rozeberu parametry, na které se dále zaměřuji v praktické části této práce. Konkrétně se jedná o zdrobněliny, spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky a změny hranic vět.

5.1 Zdrobněliny

Při použití zdrobnělin hraje velkou roli emocionalita a náš postoj k určitému slovu, ze kterého zdrobnělinu vytváříme, který je založen právě na emocionalitě. Knittlová (2000, s. 55-56) o zdrobnělinách obecně hovoří tak, že jsou součástí expresivních konotací, kdy expresivita znamená zvýraznění výpovědi a emocionalita je její nedílnou součástí. Uvádí, že emocionálně hodnotící výrazové prostředky mohou být buď kladné nebo záporné a jejich použití závisí na tom, jak moc je člověk emocionálně angažován do určité věci. Dále dodává, že u emocionálně hodnotících výrazů převládá apelová funkce a je potřeba na to při překladu klást důraz, protože je důležité jejich funkci zachovat.

Dále však Knittlová (2000, s. 58-59) uvádí i to, že zdrobněliny nemusí vždy vyjadřovat emocionální postoj člověka, ale mohou být použity i v případech, kdy chceme vyjádřit, že je něco malé. Dodává také, že v tomto je rozdíl mezi češtinou a angličtinou, kdy v angličtině tyto informace vyplývají většinou z kontextu. Jako příklady uvádí: „*parts : součástky, wheels : kolečka, map : plánek, Goldfish : zlatá rybička, pie : bábovička (písková)*“. Dále uvádí i příklady, kdy zdrobnělinu můžeme použít pro vyjádření negativního postoje: „*that type of language : řečičky, bird beans : slepičí rozumky, handsome : hezounek*“.

Stejný názor zastává i Čechová (2000, s. 63), která jako příklad zdrobnělin označujících malé věci uvádí „*hrneček, stolička*“ a jako příklad zdrobnělin, které mají expresivní funkci, uvádí příklad „*To je vodička*“. Ten značí, že voda je příjemná. Dále však uvádí i to, že zdrobněliny mohou vyjadřovat náš emocionální postoj k určitému objektu současně s tím, že je ten objekt malý. Jako příklad uvádí „*pejsek, kočička*“.

V rámci překladu dětské literatury je dle mého názoru tedy namísto zdrobněliny v textech pro děti v určité míře užívat. Se zdrobnělinami přicházíme poprvé do kontaktu právě když jsme dětmi, když na nás například rodiče tzv.

žvatlají nebo šiřlají. Také názvy dětských pohádek, které jsou většinou pojmenovány podle hlavních hrdinů příběhů, v sobě skrývají zdobné výrazy. Z těch českých mohu jmenovat například *Křemílka a Vochomůrku*, *Rákosníčka*, *Broučky* či *Příběhy včelích medvídků*.

Dokulil (2000, s. 112-113) shrnuje nejčastější příponové formanty používané pro vytvoření zdobných z podstatného jména:

- e/k** – typ „stromek“: ptáček, motýlek, sešitek, cípek, drápek
- k(a)** – typ „lipka“: díra – dírka, čárka, bouřka, nožka, srnka, pilka, síťka
- k(o)** – typ „zrnko“: oko – očko, líčko, víčko, sítko

(Dokulil, 2000, s. 112-113)

Zdobná však nemusí být pouze podstatná jména, ale také přídavná jména, příslovce a slovesa.

Pro přídavná jména uvádí Dokulil (2000, s. 127) příklady s typickými příponovými formanty:

- ičk(ý)**: celičký, maličký, běličký,
- ink(ý)**: malinký, teninký,
- oučk(ý)**: hezoučký, miloučký, běloučký, tenoučký, slaboučký,
- ouнк(ý)**: malouнкý, slabouнкý, tenouнкý, hezouнкý, milouнкý
- s variantami: -**oulink(ý)**: droboulinký, slaboulinký, tenoulinký
- ounink(ý)**: tenouninký, slabouninký
- oidičk(ý)**: drobouličký, slabouličký

(Dokulil, 2000, s. 127)

Pro příslovce uvádí Dokulil (2000, s. 134) příklady s typickými příponovými formanty:

- iče**: chudiče, -**ouče**: drobouče, -**ince**: mladince, -**ounce**: drobounce, -**ičko**: snadničko, -**oučko**: blizoučko, -**inko**: malinko, -**ouнкo**: brzouнкo, -**ičku**: pomaličku, -**oučku**: pomaloučku, -**ouнкu**: pomalouнку, -**ičky**: brzičky, vždycičky, -**inky**: brzinky, vždycinky

(Dokulil, 2000, s. 134)

V rámci sloves Dokulil tvrdí (2000, s. 140-141), že se jedná o omezené odvozování a vztahuje se zejména na řeč dětí. Jako příklady uvádí:

-it-a(t): cupitat a dupitat

-k-a(t): capkat, dupkat, hopkat a papkat; hajkat

-ink-a(t): spinkat, hajinkat, hačinkat, papinkat, bumbinkat, capinkat,

-ičk-a(t), řidší: hajičkat, papičkat, bumbičkat, capičkat, ťapičkat

-in-in-k-a(t): capininkat, spininkat, hajjinkat, hačičinkat

(Dokulil, 2000, s. 141)

5.2 Spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky

To, jaký typ jazyka zvolíme, je složitá a důležitá záležitost, jelikož pro současnou literaturu je typické to, „že využívá jazyka v celém jeho bohatství a rozmanitosti“. (Knittlová, 2010, s. 96)

5.2.1 Spisovná čeština

Sgall a Hronek (2014, s. 15) uvádějí, že tradiční názor na spisovný jazyk je takový, že plní vyšší kulturní funkce, je jednotný a vytlačuje různá místní nářečí. Pak však dodávají, že je to názor zastaralý, a dnes se má za to, že spisovný jazyk není jednotný a použití nespisovných jazykových prostředků se neomezuje tak, jako tomu bylo dříve s místním nářečím. Internetová jazyková příručka (dále jen IJP) o spisovných jazykových prostředcích hovoří takto:

Spisovné jazykové prostředky jsou užívány na celém území našeho státu, plní funkci reprezentativní a užívají se především v prestižních oficiálních komunikátech. Spisovná čeština je jediný útvar češtiny, jehož podoba je dána systematickým popisem v kodifikačních příručkách.

(IJP, <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=891>)

5.2.2 Hovorová čeština

Sgall a Hronek (2014, s. 25) tvrdí, že hovorová vrstva spisovné češtiny existuje, ale nemůžeme o ní hovořit jako o úplném útvaru, nýbrž spíše jako o souboru slov, který

má stylový příznak běžného hovoru. IJP o hovorových jazykových prostředcích uvádí tyto informace:

Hovorové jazykové prostředky jsou součástí spisovného jazyka a vyčleňují se v rámci snahy přesněji specifikovat bohaté stylové rozrůznění spisovné češtiny a částečně zohlednit protiklad psanosti a mluvenosti (odtud „hovorová“). Jako příklad uveďme tvary policisti, kupujou, tenhle, můžou, lítat, taky, líp, míň nebo výrazy jako panelák, koukat aj.

(IJP, <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=891>)

5.2.3 Nespisovná čeština

Nespisovná čeština je taková, jejíž jazykové prostředky nejsou součástí spisovné češtiny. Do nespisovné češtiny můžeme řadit obecnou češtinu, slang, nářečí a expresivní či vulgární mluvu. Dále podrobněji rozeberu zejména obecnou češtinu a vulgarismy, jelikož se o nich dále zmiňuji v praktické části této práce.

5.2.3.1 Obecná čeština

Obecnou češtinu jakožto jazykový útvar pojmenoval dle informací, které uvádějí Sgall a Hronek (2014, s. 16), Bohuslav Havránek.

V rámci obecné češtiny můžeme pozorovat různé jevy, které jsou pro ni typické. Pavlisová (2016, s. 8-10) ve své diplomové práci uvádí přehled některých těchto charakteristických jevů. Do následujících tabulek (tabulka 1-2) uvádím některé příklady těchto jevů, které jsem převzala z jejího přehledu společně s příklady.

NESPISOVNÉ JEVY NA ROVINĚ MORFOLOGICKÉ
Podstatná jména
Koncovka <i>-ma</i> v 7. pádě (<i>stolama</i>)
Koncovka <i>-ách</i> v 6. pádě (<i>klukách</i>)
V 1. a 5. pádě živ. koncovka <i>-i</i> místo <i>-é</i> (<i>tenisti</i>)
U mask. použití vokativu místo nominativu (<i>pane Bouček</i>)
Skloňování neživ. substantiv jako životných (<i>dát si špekáčka</i>)
Přídavná jména
Koncovka <i>-ma</i> v 7. pádě (<i>velkýma</i>)

Nerozlišování rodů v pl (<i>byli/byly udivený</i>)
Absence adjektiv jmenných
Zájmena
Koncovka <i>-ma</i> v 7. pádě (<i>náma</i>)
Použití ukazovacích zájmen <i>ten(d)le, ten(d)le(nc)ten, tám(d)leten</i> apod.
Číslovky
Koncovka <i>-ma</i> v 7. pádě (<i>třema</i>)
Tvary <i>dvoje, troje</i> místo <i>dvojí, trojí</i>
Mluvená forma číslovek
Slovesa
Použití nespisovných tvarů slovesa být (<i>seš, bysme, kdybychom</i> apod.)
Vynechání pomocného slovesa (<i>já _ přišel</i>)
Nerozlišování rodů v pl (<i>města se rozrostly</i>)
U sloves 1. třídy v přičestí minulém sg mask. krácení koncového <i>-l</i> (<i>sed</i>)
U sloves 2. třídy tvary <i>tisknul</i> místo <i>tiskl</i>
U sloves 4. a 5. třídy v přítomnosti 3. os. pl krácení koncového <i>-í</i> (<i>dělaj, sázej</i>)
Příslovce
2. nebo 3. stupeň zakončen na <i>-jc</i> nebo <i>-j</i> (<i>častěj, hlasitěj</i>)

Tabulka 1: Nespisovné jevy na rovině morfológické, zdroj Pavlisová (2016, s. 8-9), upraveno

NESPISOVNÉ JEVY NA ROVINĚ FONOLOGICKÉ
Protetické <i>v-</i> (<i>von, vokno, zvestudit</i>)
Diftongizace <i>í, ý > ej</i> v kmeni slova nebo v koncovkách (<i>brejle, malej</i>)
Úženi <i>é > í, ý</i> v kmeni slova (<i>polívka</i>) nebo v koncovkách (<i>takový pěkný obrázky</i>)
Krácení samohlásek: <i>ú, ů > u, í > i, á > a, é > e, ý > y</i> (<i>domu, není, splývání jí a ji atd., meno, dobrym</i>)
Změny souhlásek
<i>s > š, č > š, š > č, s > c</i> (<i>šlupka, študent, žencká</i>)
<i>k > g</i> mezi samohláskami a v sousedství <i>r, l, n</i> (<i>plagát, ingoust</i>)
Zjednodušování souhláskových skupin
Vynechání <i>t, d, k</i> na začátku slova před jinou souhláskou nebo mezi dvěma souhláskami (<i>kanička, dyby, šesnácť</i>)

Vynechání v před skupinou souhlásek nebo mezi souhláskami (<i>spomenout, slíkat, zlášňi</i>)
Vynechání <i>j, l</i> před souhláskou na začátku slova (<i>du, sem, žíce</i>)
Vynechání <i>j</i> na začátku slova před <i>e</i> (<i>eště, esi</i>)
Vkládání vokálu u číslovek <i>sedm, osm</i> (<i>sedum, osum</i>)
Fonetický přepis cizích slov (<i>najlon, porše</i>)

Tabulka 2: Nespisovné jevy na rovině fonologické, zdroj Pavlisová (2016, s. 9-10), upraveno

5.2.3.2 *Vulgarismy*

Vulgarismy vyjadřují silně emocionální negativní postoj k určitému objektu či člověku. Jsou považovány za neslušný a někdy i neakceptovatelný způsob vyjadřování.

Knittlová (2010, s. 72) o vulgarismech hovoří jako o slovech tabuizovaných. Také však dodává, že záleží na době a na společnosti, jelikož v jednu chvíli něco tabu být může a poté zase nikoli. Dále uvádí, že čím častěji se vulgarismus použije, tím méně je za vulgarismus a za nevhodné slovo považován, a proto je při překladu důležité vzít v potaz jazykový a mimojazykový kontext.

5.2.4 *Výběr jazykových prostředků a dětská literatura*

O'Sullivanová (2005, s. 77) uvádí, že hovorový jazyk, který je používán mladými lidmi, se může při překladu vynechat nebo upravit v závislosti na daných normách jazyka.

Oittinenová (2000, s. 92-93) se zmiňuje o tom, že jsou určité tendence cenzurovat dětskou literaturu, když se v ní nachází něco, co se dospělým nezdá pro děti vhodné (expresivní a vulgární výrazy, prvky násilí, nerespektování dospělých).

Knittlová (2010, s. 96) zase naopak tvrdí, že se v literatuře obecně čím dál tím více používají prostředky mluveného jazyka, expresivní hovorové obraty i nespisovná mluva. Dodává, že v tomto případě nejde vyloženě o zachycení nespisovnosti, ale spíše o vytvoření atmosféry hovorového vyjadřování, určité estetické funkce textu, o vyjádření neformálního vztahu k předmětu sdělení.

5.3 Změny hranic vět

Se změnou hranic vět souvisí použití interpunkce. Ta je důležitou součástí psaného textu, dodává mu strukturu a text je díky ní srozumitelnější a lépe se čte. Interpunkce však neslouží jen pro prosté oddělování větných celků, ale slouží také ke zvýraznění určité výpovědi, k rozlišení přímé řeči nebo se může kvůli použití či nepoužití interpunkce změnit celý význam věty. Za interpunkční znaménka považujeme tečku, dvojtečku, tři tečky, čárku, vykřičník, otazník, středník, pomlčku, uvozovky, závorky. Sedláček (1986, s. 121-132) tvrdí, že použití interpunkce v psaném projevu má podobnou funkci jako použití intonační pauzy v mluveném projevu, ale na druhou stranu nemůžeme říci, že interpunkce a intonační pauza jsou jedno a to samé.

V rámci změn hranic vět můžeme hovořit i o tzv. souměrnosti. Bečka (1944, s. 45-52) představuje souměrnost jako něco, díky čemuž je věta smysluplná a přehledná. Dále se zabývá i tím, proč ve velkém množství případů začínají beletrističtí autoři souvětí spíše větou hlavní. To odůvodňuje tím způsobem, že souvětí začínající větou hlavní má samo o sobě jakési „těžiště“, vytváří tedy samostatný celek, a je od předešlé a následující informace zřetelně odděleno. Dále také informuje o tom, že autoři obecně raději volí kratší souvětí, a pokud potřebují vyjádřit myšlenku v rámci delšího souvětí, dávají na začátek právě větu hlavní.

Dátí větě souměrnost znamená tedy uspořádati její členy tak, aby jako celek nepůsobily čtenáři potíží a vyjadřovaly přitom myšlenku, kterou měl autor na mysli, v její plnosti i v zamýšleném účinku.

(Bečka, 1944, s. 45-52)

Při překladu dětské literatury je důležité se nad změnou hranic vět zamyslet, jelikož knihu si dítě nemusí číst jen samo, ale může mu být také předčítána. Dle Puurtinenové (1998, s. 525) je čtivost textu pro jeho porozumění velmi důležitým prvkem, který také napomáhá tomu, aby se kniha mohla číst nahlas. Fakt, že text může být plynule předčítán nahlas, je jednou z nejdůležitějších kvalit, kterou dětská kniha může mít (Puurtinen, 1998, s. 525).

V rámci toho, jakou délku vět zvolit, aby byla pro dětské čtenáře nejlépe srozumitelná, uvádí Puurtinenová (1998, s. 526) to, že dlouhá a složitá souvětí

mohou negativně ovlivnit plynulost a čtivost textu. Toto tvrzení uznává i Shavitová (2006, s. 33-34), která je toho názoru, že děti mají problém se čtením a porozuměním delších komplikovaných textů a překladatel by se proto měl nad textem zamyslet a přeložit ho v souladu s tím, kdo je cílový čtenář a jaké jsou jeho kompetence.

Levý (2012, s. 147) se také připojuje s tím názorem, že se lépe vnímají a produkují věty, které jsou kratší, spíše než rozvitá a složitá souvětí. Levý toto sice uvádí, když ve své knize hovoří o překladu divadelních her, avšak v této práci jsem již zmínila, že se dětská kniha může číst nahlas, tedy stejně jako se nahlas říká promluvy v divadelních hrách. Dle mého názoru je toto tvrzení tedy použitelné jak pro překlad divadelních her, tak pro překlad dětské literatury.

6 Metodologie a cíl práce

Před tím, než jsem tuto práci začala psát, jsem se musela zamyslet nad výběrem vhodné knihy pro analýzu. Kniha musela splňovat určitá kritéria – musela se řadit do kategorie knih pro děti a musela být přeložena alespoň dvěma překladateli nebo překladatelkami. Kniha *Lev, čarodějnice a skříň* toto splňovala, a proto jsem na ní postavila následující analýzy a tedy celou svoji práci.

Nejprve jsem si udělala předběžnou analýzu a na jejím základě jsem zvolila parametry a hypotézy.

Zvolené parametry již jsem charakterizovala v páté kapitole teoretické části této práce. Jedná se o zdobněliny, spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky a změny hranic vět.

Mé hypotézy na základě předběžné analýzy obou překladů jsou takové, že:

Hypotéza 1: Ferstová v překladu používá zdobněliny více než Volhejnová.

Hypotéza 2: Ferstová používá v přímé řeči postav spíše hovorové jazykové prostředky a nespisovné jazykové prostředky, oproti tomu Volhejnová používá spíše spisovné jazykové prostředky.

Hypotéza 3: V rámci změn hranic vět Ferstová věty spíše spojuje, oproti tomu Volhejnová věty spíše rozděluje.

Na základě analýzy obou překladů se v závěru své práce pokusím tyto hypotézy potvrdit nebo vyvrátit. Dále také vyhodnotím, či překladatelská řešení se mi na základě vlastní interpretace překladů a na základě zjištění uvedených v teoretické části této práce zdají vhodnější pro dětské čtenáře.

6.1 Sběr a zpracování dat

Předmětem analýzy byly celé překlady. Při sběru dat jsem vždy prošla oba překlady a hledala příklady k daným parametrům, které jsem následně uvedla do excelových tabulek, které jsou součástí přílohy této práce. U všech příkladů jsem také uvedla anglický originál. Získaná data interpretuji verbálně a pomocí grafů v praktické části této práce, kde jsou i podrobně popsány postupy, jak jsem s daty pro každý parametr zacházela, abych zjistila potřebné číselné údaje pro analýzy.

7 Analýza překladů

V první analýze praktické části této práce se zaměřím na frekvenci používání zdobnělin, dále se v druhé analýze zaměřím na rozdíl v používání spisovných, hovorových a nespisovných prostředků v přímě řeči postav a v poslední třetí analýze se zaměřím na rozdíly v rámci změn hranic vět.

7.1 Analýza I – Zdobněliny

Jako první parametr pro svou analýzu jsem si vybrala použití zdobnělin. Celkem jsem v obou překladech našla **258** příkladů, kde byla zdobnělina použita buď oběma překladatelkami nebo jen jednou z překladatelek.

7.1.1 První část analýzy I

První část analýzy I spočívala v tom, že jsem zjistila, kolik příkladů z celkového počtu 258 je takových, že v nich zdobnělinu použili obě překladatelky, buď ve stejném tvaru nebo tvaru odlišném. Celkově mi vyšel počet **90** příkladů a některé z nich jsem uvedla do tabulky 3.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	little face (16)	obličejík (10)	obličejík (16)
2.	very small bottle (41)	malinkou lahvičku (27)	maličkou lahvičku (42)
3.	little home (82)	domeček (55)	domeček (80)
4.	popped its head out (74)	vystrčil hlavičku (50)	vystrčil hlavičku (73)
5.	ways (111)	cestičkami (75)	cestičkami (110)
6.	jug (120)	konvička (81)	džbáněk (118)

Tabulka 3: Příklady zdobnělin použité oběma překladatelkami

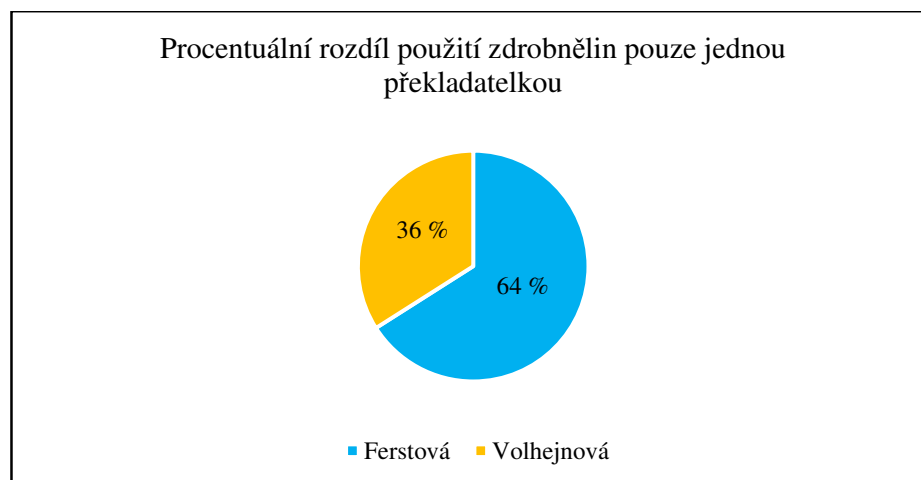
Z prvních třech příkladů z tabulky 3 je patrné, že se obě překladatelky drží VT, kde je zdobnělina vyjádřena pomocí slov *little* či *very small*, a převádějí výrazy do tvaru zdobněliny i do CT. Knittlová (2000, s. 59) uvádí, že adjektivum *little* je nejčastějším „citově modifikujícím výrazem“ a jeho „denotační význam malosti“ se „prolíná s konotačním významem pozitivního citového postoje“.

V posledních třech příkladech z tabulky 3 můžeme vidět, že obě překladatelky používají ve svém překladu zdobnělinu, byť není žádným způsobem naznačena ve VT, ale vyplývá ze situačního kontextu. V případě *vystrčil hlavičku* se jedná o hlavu bobra, malého zvířete, z toho důvodu bylo dle mého názoru použití zdobněliny namístě. V případě *cestičkami* jde o situaci, kdy hovoří paní Bobrová a tento výraz se do přímé řeči, kdy hovoří malé zvíře, hodí. V posledním případě se jedná o nádobu, ve které je mléko, a tu děti dostávají společně s cukrem, šálky a podšálky a konvicí s čajem. Na základě této úvahy se tedy překladatelky nejspíše rozhodly použít zdobnělinu, jelikož se jedná o nádobu s doplňující ingrediencí k čaji a té není potřeba nějaké větší množství.

7.1.2 Druhá část analýzy I

Druhá část analýzy I spočívala v tom, že jsem ze zbylého počtu **168** příkladů z původního počtu 258, ze kterého jsem odečetla příklady, kde zdobnělinu použily obě překladatelky, vytvořila graf 1, ve kterém je procentuálně znázorněn rozdíl v překladatelské strategii překladatelek, jedná se totiž o ty příklady, kde zdobnělinu použila pouze jedna z překladatelek a druhá nikoliv.

Graf 1: Procentuální rozdíl použití zdobnělin pouze jednou překladatelkou

Z grafu 1 je patrné, že Ferstová používala zdobněliny častěji než Volhejnová. Celkově je použila ve 108 příkladech ze 168 (**64 %**). Příkladů, kde zdobnělinu použila pouze Volhejnová bylo méně, celkově 60 příkladů ze 168 (**36 %**).

Dále jsem také vytvořila tabulku 4, ve které uvádím a posléze pak komentuji zdobněliny použité Ferstovou.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	an open place (35)	mýtinku (22)	mýtinu (35)
2.	baby squirrels (126)	veveřátka (85)	malé veverky (125)
3.	looked terrible few (190)	maličká (129)	prořídla (186)
4.	in silence (134)	potichoučku (91)	mlčky (133)
5.	all their lives (19)	znali už od peřinky (12)	znali odjakživa (19)
6.	she was really in the right (32)	věděla, že si z toho nevymyslela ani písmenko (20)	věděla, že je v právu (33)
7.	vynecháno	pusinku (115)	vynecháno

Tabulka 4: Příklady zdobnělin použité Ferstovou

První dva příklady z tabulky 4 jsou příklady použití zdobněliny Ferstovou v podstatném jméně. V prvním příkladě Volhejnová zdobnělinu nepoužívá vůbec, ve druhém příkladě se jí pokouší naznačit přídavným jménem *malé*, zdobnělinu jako takovou však nevytváří.

Třetí a čtvrtý příklad z tabulky 4 ukazují použití zdobněliny Ferstovou nejprve v rámci přídavného jména a poté v rámci příslovce.

Pátý a šestý příklad z tabulky 4 jsem do výčtu příkladů zařadila zejména proto, že je v nich vidět, jak si Ferstová dokáže hrát s jazykem a pomocí zdobnělin se snaží text přiblížit cílovému publiku.

Poslední příklad z tabulky 4 jsem zde uvedla zejména proto, že na základě mé vlastní interpretace textu nebylo použití zdobněliny v tomto případě zcela namístě. Celá promluva v překladu Ferstové zní: „*Už se na to nemůžu koukat. Pojď, rozvážíme tomu chudákovi pusinku.*“ (115). Dle mého názoru si s překladem této věty lépe poradila Volhejnová, která zdobnělinu úplně vynechala a řídila se spíše VT a téměř doslovně překládá: „*Já se nemůžu dívat na ten příšerný náhubek. Co myslíš, dokážeme ho dát pryč?*“ (168). V originálním znění text vypadá takto: "*I can't bear to look at that horrible muzzle. I wonder, could we take it off?*" (170).

Vzhledem k tomu, že tento náhubek měl v puse majestátný lev Aslan, nepovažuji v tomto případě použití zdrobňeliny za vhodné.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	small river (79)	řeka (54)	malá říčka (78)
2.	There's not a moment to lose. (97)	Mnoho času nám nezbyvá. (65)	Nesmíme ztratit ani chvíličku. (95)
3.	got warm all over right down to his toes (105)	zalilo teplo (69)	bylo teplo po celém těle až do konečků prstů (103)

Tabulka 5: Příklady zdrobňelin použité Volhejnovou

Tabulku 5 jsem vytvořila proto, abych ukázala, že i Volhejnová v některých případech použila zdrobňelinu, která se do textu hodila, a Ferstová ji například nepoužila vůbec.

V prvním příkladě nejenže používá přídavné jméno *malá*, které převzala z VT, ale doplňuje i zdrobňelé podstatné jméno *říčka*. V druhém příkladě si pěkně hraje s podstatným jménem *chvíle* a za pomoci příponového formantu *-ičku* z něj vytváří *chvíličku*. Ve třetím příkladě se drží VT a používá užívaný český ekvivalent *až do konečků prstů* anglického *right down to his toes*.

7.1.3 Překlad vlastních jmen a použití zdrobňelin

Až na jméno *Lucie* se veškerá jména hlavních i vedlejších postav v obou překladech objevují v nepříznačném či zkráceném tvaru (*Petr*, *Zuzana* – či *Zuzka*, *Edmund* – či *Ed*). V překladech se objevují dvě varianty jména *Lucie*, a to *Lucka* a také zdrobňelá varianta *Lucinka*.

Jako samostatnou část celkové analýzy použití zdrobňelin jsem se rozhodla zjistit i rozdíly v použití zdrobňeliny v rámci převodu vlastních jmen – zde tedy konkrétně u jména *Lucie*.

Celkem jsem v obou překladech našla **221** příkladů, kde byla použita zdrobňelá varianta *Lucinka*. Ve **172** případech z tohoto celkového počtu zdrobňelou variantu použily obě překladatelky.

7.1.3.1 Ferstová

Ze zbylých 49 případů bylo 33 takových, kde Ferstová použila zdrobnělý tvar a Volhejnová nikoli, avšak tyto případy bych chtěla dále rozdělit.

Ve 25 příkladech ze 33 se jednalo o hlavní rozdíl v překladu jména *Lucie*. Volhejnová totiž daleko více používala tvary *Lucka* a *Lucie*, oproti tomu Ferstová se spíše držela zdrobnělé varianty. Některé příklady uvádím do tabulky 6.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	Let's go and find Lucy. (53)	Pojďte, najdeme Lucinku. (35)	Pojďte najít Lucii. (53)
2.	into Lucy's wood (63)	do toho Lucinčinýho lesa (42)	do Lucčina lesa (62)
3.	The Faun saved Lucy. (71)	Faun přeci Lucinku zachránil. (48)	Faun zachránil Lucku. (70)
4.	Lucy's friend (108)	Lucinčin kamarád (72)	Lucčin přítel (107)

Tabulka 6: Ferstová – použití zdrobněliny, Volhejnová – nepoužití zdrobněliny

V 7 případech ze 33 Ferstová použila zdrobnělý tvar a Volhejnová se rozhodla pro použití zájmena nebo pro nevyjádření podmětu, který však vyplýval ze situačního kontextu. Některé příklady uvádím do tabulky 7.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	she kept her arms stretched out (14)	Lucinka raději natáhla (9)	ona natáhla ruce (13)
2.	he wanted to go on teasing her (34)	chtěl Lucinku ještě trošku potrápít (21)	se jí chtěl dál posmívat (34)
3.	said she (17)	odpověděla Lucinka (11)	řekla (17)
4.	she rushed ahead of them (31)	Lucinka běžela napřed (20)	běžela před nimi (32)

Tabulka 7: Ferstová – zdrobnělina, Volhejnová – zájmeno a nevyjádřený podmět

V prvních dvou příkladech z tabulky 6 se jedná o použití zájmen *ona* a *jí*, v posledních dvou příkladech z tabulky 6 se jedná o použití nevyjádřeného podmětu.

V 1 případě ze 33 Ferstová použila zdobnělý tvar a Volhejnová se rozhodla pro použití generalizace. Tento příklad uvádím do tabulky 8.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	it made one cough and splutter a little (115)	až se Lucinka zakuckala (78)	člověk po tom kašlal a trochu se zalykal (113)

Tabulka 8: Ferstová – zdobnělina, Volhejnová – generalizace

7.1.3.2 Volhejnová

Ze zbylých 49 případů bylo 16 takových, kde Volhejnová použila zdobnělý tvar a Ferstová nikoli, avšak i tyto případy bych chtěla dále rozdělit.

V 7 případech ze 16 Volhejnová použila zdobnělý tvar a Ferstová se rozhodla pro nevyjádření podmětu, který však vyplýval ze situačního kontextu. Některé příklady uvádím do tabulky 9.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	thought Lucy (15)	řekla si (9)	myslela si Lucinka (15)
2.	bawled Lucy in his ear (24)	houkla mu nakonec do ucha (14)	houkla mu Lucinka do ucha (24)
3.	asked Lucy (49)	tázala se (33)	ušklíbla se Lucinka (49)

Tabulka 9: Volhejnová – zdobnělina, Ferstová – nevyjádřený podmět

V 7 případech ze 16 Volhejnová použila zdobnělý tvar a Ferstová se rozhodla jméno úplně vynechat. Některé příklady uvádím do tabulky 10.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	Lucy thought (20)	vynecháno	Lucinka si pomyslela (20)
2.	said Lucy (94)	povídá Petr (64)	uvědomila si Lucinka (93)
3.	whispered Susan to Lucy (182)	špitla Zuzana (124)	špitla Zuzana Lucince do ucha (180)

Tabulka 10: Volhejnová – zdobnělina, Ferstová – vynechání

Zde bych se v rámci druhého příkladu chtěla pozastavit i nad nápadným rozdílem v překladu jmen. Volhejnová jméno *Lucy* převádí jako *Lucinka*, Ferstová ale jméno mění a místo *Lucinky* zde hovoří o *Petrovi*. Nejedná se však o nějaký významný posun v převodu, který by ovlivnil koherenci textu, jelikož situační kontext tohoto příkladu je takový, že se pan Bobr dětí ptá na určitou věc a odpovědět mu v té situaci může jak Petr, tak Lucinka.

V 1 případě ze 16 Volhejnová použila zdrobněný tvar a Ferstová se rozhodla pro použití generalizace. Tento příklad uvádím do tabulky 11.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	Susan and Lucy (170)	dívky (115)	Zuzana a Lucinka (168)

Tabulka 11: Volhejnová – zdrobnělina, Ferstová – generalizace

V 1 případě ze 16 Volhejnová použila zdrobněný tvar a Ferstová se rozhodla pro použití substituce. Tento příklad uvádím do tabulky 12.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	wherever she looked (190)	Kam oko dohlédlo (130)	At' se Lucinka podívala kamkoli (186)

Tabulka 12: Volhejnová – zdrobnělina, Ferstová – substituce

7.1.4 Shrnutí analýzy I

Celkově mohu říci, že se obě překladatelky snažily přizpůsobit cílovému čtenáři a zdrobněliny používaly vcelku hojně (Ferstová v 64 % případů z celkového vzorku, Volhejnová ve 36 % případů z celkového vzorku). Jak jsem však poukázala výše v rámci sedmého příkladu z tabulky 4, ne vždy se dle mého názoru vyplatilo zdrobnělinu použít.

7.2 Analýza II – Spisovné, hovorové a nespisovné jazykové prostředky

Jako druhý parametr pro svou analýzu jsem si vybrala použití spisovných, hovorových a nespisovných jazykových prostředků v přímé řeči postav. Zaměřila jsem se zejména na ty případy, kde se od sebe překlady z hlediska spisovnosti a nespisovnosti výrazně lišily a celkem jsem pro tuto analýzu vycházela ze 172 případů. Hovorovost a nespisovnost jsem určovala na základě údajů v IJP. Do hovorových prostředků jsem řadila například slova označená jako *hovor.* nebo *ta*, u kterých byla poznámka k heslu, že je daná varianta slova hovorová. Někdy jsem si informace o hovorovosti vyhledávala i přímo v konkrétních příspěvcích IJP – například u nezvratných sloves. Pokud byla slova označena jako *expr.*, řadila jsem je do nespisovné vrstvy. Jednalo se například o vulgarismy nebo slova, která byla mimo zkratku *expr.* ještě označena jako *zhrub.* a měla nádech hanlivosti. Pokud pojmenování nebyla dohledatelná, řadila jsem je na základě intuice rodilé mluvčí.

7.2.1 První část analýzy II

První část analýzy II spočívala v tom, že jsem zjistila, kolik příkladů z celkového počtu 172 je takových, že v nich obě překladatelky použily hovorové jazykové prostředky. Celkově mi vyšel počet 9 příkladů a některé z nich jsem uvedla do tabulky 13.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	Look! (72)	Koukněte! (49)	Koukejte! (71)
2.	I saw it that time too, (72)	Ted' jsem to taky viděl, (49)	Ted' jsem to viděl taky, (71)
3.	To think that ever I should live to see this day! (81)	Nikdy bych si nemyslela, že se toho dožiju! (55)	Ani jsem nevěřila, že se tohoto dne dožiju! (79)

Tabulka 13: Příklady hovorových jazykových prostředků použitých oběma překladatelkami

V prvním příkladě z tabulky 13 používají obě překladatelky hovorovou variantu slova *dívat se*. V druhém příkladě používají hovorovou variantu slova *také*. Ve třetím příkladě používají koncovku *-u*, která vytváří hovorový tvar z jinak spisovného tvaru *dožiji*.

V některých případech použila HJP pouze Ferstová, v některých případech pouze Volhejnová. Rozdíl ve frekvenci použití HJP byl však vcelku velký, u Ferstové se jednalo celkově o 47 příkladů z celkového počtu 172, u Volhejnové se jednalo o 7 příkladů z celkového počtu 172. Některé z příkladů uvádím do tabulky 14 pro Ferstovou a do tabulky 15 pro Volhejnovou.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	I see now you were right all along. (36)	Ted' vidím, žes měla pravdu. (24)	Už vidím, že jsi měla celou dobu pravdu. (37)
2.	You'll have to hide longer than that... (30)	Příště se schovej na dýl, (19)	To se budeš muset schovávat déle, (31)
3.	We can't just go home, not after this. (68)	Ted' se nemůžem jen tak sebrat a jít domů. (46)	Nemůžeme se prostě vrátit domů, když se stalo tohle. (66)

Tabulka 14: Příklady hovorových jazykových prostředků použitých Ferstovou

V prvním příkladě z tabulky 14 používá Ferstová zkrácený hovorový tvar *žes*, oproti tomu Volhejnová používá spisovný tvar *že jsi*. Ve druhém příkladě používá Ferstová hovorový tvar *dýl* a Volhejnová spisovný tvar *déle*. Ve třetím příkladě používá Ferstová zkrácenou hovorovou variantu slova *nemůžem* bez spisovné koncovky *-e*, kterou však používá Volhejnová.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	It's only just back there – (18)	To je jen támhle vzadu – (12)	To je jenom tadyhle kousek – (18)
2.	That's what I say, (110)	Moje slova, (74)	To říkám taky, (109)
3.	Look... (180)	Podívej, (123)	Koukni... (177)

Tabulka 15: Příklady hovorových jazykových prostředků použitých Volhejnovou

V prvním příkladě z tabulky 15 používá Volhejnová hovorový tvar *tadyhle* namísto spisovného příslovce *tady*. Ve druhém příkladě používá hovorový tvar *taky* namísto spisovného *také*. Ve třetím příkladě používá hovorový tvar slovesa *dívat se* a Ferstová používá jeho spisovný tvar.

7.2.2 Druhá část analýzy II

Druhá část analýzy II spočívala v tom, že jsem ze zbylého počtu **109** příkladů z původního počtu 172, ze kterého jsem odečetla příklady, kde obě překladatelky, nebo pouze jedna z nich, použily HJP, vytvořila graf 2, ve kterém je procentuálně znázorněn rozdíl v překladatelské strategii překladatelek, jedná se totiž o ty příklady, kde jedna z překladatelek použila jazykové prostředky z nespisovné vrstvy jazyka a druhá ze spisovné vrstvy jazyka.

V potaz jsem brala i to, že v některých případech NJP použily obě překladatelky. Celkem to bylo pouze **5** příkladů ze zbylých 106, některé z nich uvádím do tabulky 16. Toto zjištění mi pomohlo k tomu, abych získala počet **104**, který tvoří základních 100 % pro graf 2.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	It's all right, (116)	Je to dobrý. (79)	Je to dobrý, (115)
2.	It's all right! (116)	Je to dobrý. (79)	Je to dobrý, (115)
3.	It isn't <i>Her!</i> (116)	Není to <i>vona!</i> (79)	, není to <i>vona!</i> (115)

Tabulka 16: Příklady nespisovných jazykových prostředků použitých oběma překladatelkami

V těchto příkladech bylo použití NJP namístě. Celá tato promluva totiž měla vyznět nespisovně. Hned po dokončení promluvy je v knize uvedeno, že tato promluva nezněla spisovně, protože takovýmto způsobem bobří mluví, když jsou rozrušení. Můžeme tedy konstatovat, že i když Volhejnová nepoužívala NJP tak hojně jako Ferstová, alespoň je použila na místech, kde to sám překlad vyžadoval. Chtěla bych také poukázat na použití protetického *v* ve třetím příkladě, které je typické pro obecnou češtinu.

Graf 2: Procentuální rozdíl použití nespisovných jazykových prostředků pouze jednou překladatelkou

Z grafu 2 je patrné, že Ferstová používala NJP častěji než Volhejnová. Celkově je použila ve 103 příkladech ze 104 (**99 %**). Příkladů, kde NJP použila pouze Volhejnová, bylo značně méně, celkově pouhý 1 příklad ze 104 (**1 %**).

Dále jsem také vytvořila tabulku 17, ve které uvádím a posléze pak komentuji NJP použité Ferstovou.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	Who said so? (49)	A kdo to řek' tobě? (33)	Kdo to říká? (49)
2.	Everyone knows it, (49)	To ví každej, (33)	To ví každý, (49)
3.	But how could it be true, sir? (56)	Ale <i>jak</i> to může bejt pravda? (38)	Ale jak by to mohla být pravda, pane? (56)
4.	Somewhere just by my feet it was. (182)	Tady někde to bylo – u mý levý nohy. (124)	Někde se mi motala kolem nohou. (180)
5.	Here's another little winding stair – (184)	Zase jedno točitý schodiště. (125)	Tady je ještě jedno točité schodiště – (181)
6.	There's something moving among the trees over there to the left. (72)	Za těma stromama... (49)	Támhle nalevo mezi stromy... (71)

7.	... with this door! (184)	... s těma dveřma! (125)	... s těmi dveřmi – (181)
8.	If only we knew where the poor chap was imprisoned! (68)	Jen kdybysme věděli, kam toho chudáka zavřeli, (47)	Kdybychom jen věděli, kam toho chudáka zavřeli! (67)
9.	All the same I think he ought to know, (194)	A stejně si myslím, že bysme mu to měli říct, (132)	Stejně se myslím, že by se to měl dozvědět, (191)
10.	Shut up – you! (68)	Ty drž hubu, (47)	Ty mlč! (67)
11.	Muzzle him! (165)	Ucpěte mu hubu! (113)	Nasaďte mu náhubek! (164)

Tabulka 17: Příklady nespisovných jazykových prostředků použitých Ferstovou

První příklad z tabulky 17 je typickým příkladem vynechání slabičného *-l* v koncovce minulého času mužského rodu.

Druhý a třetí příklad z tabulky 17 jsou typickými příklady změny hláskosloví v obecné češtině, kde se z *y/i* stává *-ej*.

Čtvrtý a pátý příklad z tabulky 17 jsou typickými příklady změny hláskosloví v obecné češtině, kde se z *é* stává *-ý*.

Šestý a sedmý příklad z tabulky 17 jsou typickými příklady použití nespisovné instrumentálové koncovky *-ma* namísto spisovné koncovky *-my*.

Osmý a devátý příklad z tabulky 17 jsou typickými příklady použití nespisovného českého kondicionálu *kdybysme* a *bysme* namísto spisovného kondicionálu *kdybychom* a *bychom*.

Desátý a jedenáctý příklad z tabulky 17 jsou příklady poněkud expresivnějšího i vulgárnějšího vyjádření. Je sice pravda, že v rámci desátého příkladu je vulgarismus obsažen i ve VT, avšak si myslím, že mohl být v CT vyjádřen sice expresivně, ale méně vulgárně. Zejména pokud vezmeme v potaz to, že se jedná o knížku pro děti.

Dále jsem také vytvořila tabulku 18, kde uvádím jediný příklad, kdy nespisovný jazykový prostředek použila pouze Volhejnová.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	– I don't know how to describe it. (187)	– ani to neumím vyjádřit. (128)	– já nevím, jak bych to řek'! (183)

Tabulka 18: Příklad nespisovného jazykového prostředku použitého Volhejnovou

V tomto případě se jednalo o vynechání slabičného *-l* v koncovce minulého času mužského rodu.

7.2.2.1 *vánoce X Vánoce*

Do této analýzy bych chtěla zahrnout i jednu zajímavost, která se týká překladu slova *Vánoce*. V překladu Ferstové se toto slovo objevuje s malým *v*, například: *Věčně je zima, a nikdy vánoce, jen si to představte!* (16), *Šťastné a veselé vánoce!* (81). Oproti tomu Volhejnová ho překládá s velkým *V*, například: *Jen si to představte, pořád zima a nikdy Vánoce!* (25), *Veselé Vánoce!* (118). Ani jedna varianta však teoreticky není špatně v tom smyslu, že by překladatelka udělala chybu v psaní velkých písmen. Dle informací, které uvádí Koutová (2011, s. 71-77), se totiž slovo *Vánoce*, jak ho známe dnes, do roku 1993 psalo s malým *v*.

Jelikož překlad Ferstové vyšel roku 1991, byl zápis slova *vánoce* zcela spisovný pro dobu, kdy byl její překlad publikován. Dnes už bychom však mohli podotknout, že je její zápis tohoto slova nespisovný.

Pro upřesnění také dodávám, že veškeré příklady (celkem šest) týkající se překladů slov *vánoce* a *Vánoce*, jsem nezapočítávala do celkového vybraného vzorku příkladů pro analýzu II, uvedla jsem je však do přílohy této práce.

7.2.3 *Shrnutí analýzy II*

Celkově mohu říci, že se obě překladatelky snažily přizpůsobit cílovému čtenáři, byť u Ferstové jsem našla daleko více příkladů použití HJP a NJP. V některých případech však nepovažuji použití NJP v překladu Ferstové za zcela správné, zejména pokud se jednalo o použití občasných vulgarismů.

7.3 Analýza III – Změny hranic vět

Jako třetí parametr pro svou analýzu jsem si vybrala změny hranic vět. Celkem jsem vycházela ze **347** příkladů. Tyto příklady jsem hledala tím způsobem, že jsem procházela oba překlady větu po větě, a pokud jsem narazila na rozdíl v hranicích vět, věty jsem si zaznamenala. Tuto analýzu nerozděluji do dvou částí jako dvě předešlé analýzy, jelikož zde překladatelky jednoduše buď veškeré informace vyjádřily v rámci jedné věty, nebo v rámci více vět, a nemusela jsem proto brát v potaz více faktorů, jako tomu bylo u předešlých analýz.

Celkově mi vyšlo, že z celkového počtu 347 příkladů bylo **226** takových, že v nich Volhejnová věty rozdělovala a Ferstová spojovala. Zbýlých **121** příkladů bylo zase naopak takových, že v nich věty rozdělovala Ferstová a spojovala je Volhejnová.

V grafu 3 je procentuálně znázorněn rozdíl v překladatelské strategii překladatelek, jedná se totiž o ty příklady, kde jedna z překladatelek věty rozdělila a druhá nikoli. Hovořím zde spíše o rozdělování vět než o jejich spojování, jelikož dle informací, které uvádím v teoretické části této práce, jsou pro dětské čtenáře kratší větné celky vhodnější.

Graf 3: Procentuální rozdíl v rozdělování vět pouze jednou překladatelkou

Z grafu 3 je patrné, že Volhejnová rozdělovala věty daleko častěji než Ferstová. U Volhejnové to bylo ve 226 příkladech ze 347 (**65 %**), u Ferstové to bylo ve 121 příkladech ze 347 (**35 %**).

Některé z příkladů změn hranic vět, které provedla Volhejnová, uvádím do tabulky 19.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	She immediately stepped into the wardrobe and got in among the coats and rubbed her face against them, leaving the door open, of course, because she knew that it is very foolish to shut oneself into any wardrobe. (13)	Okamžitě si vlezla do skříně a zabořila do nich obličej, ale dveře nechala otevřené, protože dobře věděla, že ve skříně se samo zavře leda úplně ťululum. (8)	Okamžitě do skříně vlezla, vmáčkla se mezi kabáty a otírala si o ně tvář. Dveře nechala otevřené, protože věděla, že je pěkná hloupost zavřít se ve skříně. (13)
2.	But when they had got out into the Green Room and beyond it, into the Library, they suddenly heard voices ahead of them, and realised that Mrs. Macready must be bringing her party of sightseers up the back stairs – instead of up the front stairs as they had expected. (60)	Jenže když se dostali do zeleného pokoje a dál do knihovny, uslyšeli najednou hlasy před sebou a poznali, že paní Pršáková vede turisty zadním schodištěm, nikoli předním, jak čekali. (40)	Když proběhli přes zelený pokoj do knihovny, uslyšeli najednou hlasy před sebou. Uvědomili si, že paní Macreadyová nejspíš vede návštěvníky po zadním schodišti, a ne po předním, jak čekali. (60)
3.	And she stopped looking at the dazzling brightness of the frozen river with all its waterfalls of ice and at the white masses of the	Už se nedívala na řeku, zářící vějíři zamrzlých peřejí, ani na stromy, zachumlané do bílých kabátků, ani na velikánský měsíc a	Přestala se rozhlížet po jiskřivém ledu řeky s nejrůznějšími vodopády a po bílých duchnách v korunách stromů i po velikém

	tree-tops and the great glaring moon and the countless stars and could only watch the little short legs of Mr. Beaver going pad-pad-pad through the snow in front of her as if they were never going to stop. (113)	milióny hvězd, nýbrž sledovala jen tlusté nožičky pana Bobra, jak jdou před ní sněhem ťap – ťap – ťap – ťap, jako by se nikdy neměly zastavit. (76)	zářícím měsíci a po nesčetných hvězdách. Dokázala už jen sledovat malé nožičky pana Bobra, jak jdou před ní – ťap ťap ťap ťap – jako by se už nikdy neměly zastavit. (112)
4.	They walked on in silence drinking it all in, passing through patches of warm sunlight into cool, green thickets and out again into wide mossy glades where tall elms raised the leafy roof far overhead, and then into dense masses of flowering currant and among hawthorn bushes where the sweet smell was almost overpowering. (134)	Šli úplně potichoučku a sáli tu krásu do sebe; šli teplým slunečním světlem a lahodným zeleným stínem, po měkkém mechu pod klenbou jilmů a záplavami omamně vonícího hlohu. (91)	Šli mlčky, všechno si to vychutnávali. Kousky prosluněné cesty se střídaly s chladnými zelenými houštinami či širokými mechovými mýtinami, kde nad jejich hlavami rozkládaly své střechy z listí vysoké jilmy. Pak zase vkročili do hustých rozkvetlých rybízových keřů a mezi hloží, které vonělo tak sladce, až se tou vůní zalykali. (133)
5.	And they made good laws and kept the peace and saved good trees from being unnecessarily cut down, and liberated young dwarfs and	Pak vydali nové zákony a udržovali mír; zakázali bezdůvodně porážet hodné stromy a osvobodili malé skřítky a satyry od školní docházky; rázně	Králové a královny vydávaly dobré zákony, udržovali mír a zabránili i tomu, aby se zbytečně porážely zdravé stromy. Mladé trpaslíky a mladé

young satyrs from being sent to school, and generally stopped busybodies and interferers and encouraged ordinary people who wanted to live and let live. (197)	skoncovali s intrikány a šťouraly, ale podporovali prosté lidi, kteří chtěli žít a nechat žít. (134)	satyry osvobodili od povinnosti chodit do školy. Už vůbec se za jejich vlády nedařilo šťouralům a čmucharům a naopak se dobře vedlo obyčejným lidem, kteří chtěli žít a nechat žít. (194)
--	--	---

Tabulka 19: Příklady rozdělování vět Volhejnovou

V prvním a druhém příkladě z tabulky 19 vidíme, že se Ferstová drží VT, kde je vše vyjádřeno v rámci jedné věty, avšak Volhejnová větu rozděluje a vznikají tak dva větné celky. Chtěla bych se zde i krátce pozastavit nad nápadným rozdílem v převodu příjmení, který můžeme vidět ve druhém příkladě. Ferstová ve svém překladu příjmení *Mrs. Macready* naprosto mění a používá místo něj české příjmení *paní Pršáková*. Volhejnová naopak ponechává anglické příjmení a pouze ho počešťuje pomocí koncovky *-ová* (*paní Macreadyová*), dochází tedy k přechylování anglického příjmení. Je patrné, že Ferstová se snaží spíše přiblížit prostředí cílového jazyka, oproti tomu překlad Volhejnové má stále jistý nádech cizosti.

Ve třetím příkladě z tabulky 19 se jedná o ten samý princip jako v prvních dvou příkladech. Ferstová se drží VT, Volhejnová větu rozděluje na dva větné celky. Zde se mi obzvláště líbí překladatelské řešení Volhejnové, jelikož v rámci první věty uvádí to, co už Lucinka nedělala, a v rámci druhé věty uvádí to, co momentálně dělá. Myslím si, že proto, aby si čtenáři dokázali vše bez problémů představit, je lepší věty rozdělit a dát jim tak více času.

Ve čtvrtém příkladě z tabulky 19 se Ferstová opět drží VT, vše vyjadřuje v rámci jedné věty, Volhejnová veškeré informace vyjadřuje dokonce v rámci tří vět. Zde však musím podotknout, že Ferstová překlad této věty celkově zkrátila, byť se v ní snažila ponechat veškeré informace, proto si myslím, že není takový problém, že vše vyjádřila pouze v rámci jedné věty.

V pátém příkladě z tabulky 19 se Ferstová stále drží VT, vše vyjadřuje v rámci jedné věty, Volhejnová veškeré informace vyjadřuje v rámci tří vět. Zde si opět si myslím, že řešení Volhejnové je lepší, jelikož se v tomto případě jedná o jakýsi výčet toho, co již stihli vykonat, a proto je dle mého názoru vhodnější informace průběžně oddělovat tak, že se začne nová věta.

Některé z příkladů změn hranic vět, které provedla Ferstová, uvádím do tabulky 20.

	Lewis	Ferstová	Volhejnová
1.	A moment later the stranger came out from behind the tree, glanced all round as if it were afraid someone was watching, said "Hush," made signs to them to join it in the thicker bit of wood where it was standing, and then once more disappeared. (74)	Za chvilku se zvíře objevilo zas. Vylezlo zpoza stromu, rozhlédlo se, je-li vzduch čistý, syklo: „Pssst,“ zakývalo na ně tlapkou, jako že mají jít za ním do hustého mlází – a znovu zmizelo. (50)	O chvíličku později neznámý vykoukl za stromem, rozhlédl se kolem dokola, jako by se bál, že je někdo sleduje, řekl: „Pšt!“, gestem naznačil, ať jdou k němu do hustšího lesa, a zase zmizel. (73)
2.	And out in the middle, and partly on the top of the dam, was a funny little house shaped rather like an enormous beehive and from a hole in the roof smoke was going up, so that when you saw it (especially if you were hungry) you at once thought of cooking and	Uprostřed hráze, zčásti nalepený na jejím vrcholu, stál legrační malý domeček, tvarem podobný včelímu úlu. Dírou ve střeše z něj stoupal kouř, takže kdo ho viděl – zvláště byl-li pořádně vyhladovělý – si okamžitě vzpomněl na vaření a dostal hlad ještě větší. (54)	Uprostřed hráze a zčásti i na ní stál zvláštní domeček, který tvarem připomínal nejspíš včelí úl, z díry ve stropě stoupal kouř takže když jste ho uviděli (a zvláště když jste měli hlad), okamžitě jste si vzpomněli na vaření a byli jste ještě

	became hungrier than you were before. (79)		hladovější než předtím. (77)
3.	It seemed to Lucy only the next minute (though really it was hours and hours later) when she woke up feeling a little cold and dreadfully stiff and thinking how she would like a hot bath. (115)	Když se Lucinka probudila, zdálo se jí, že sotva zavřela oči – ve skutečnosti však spala pěknou dobu. Byla jí trochu zima, byla celá ztuhlá a jediná věc, po které toužila, byla horká sprcha. (78)	Lucinka se vzbudila – měla pocit, že hned v příští minutě, ačkoli ve skutečnosti to bylo za mnoho hodin – trochu prochladlá a strašně ztuhlá a hned ji napadlo, jaká by to byla nádhera, dát si horkou koupel. (114)
4.	"Down at Cair Paravel –that's the castle on the sea coast down at the mouth of this river which ought to be the capital of the whole country if all was as it should be – down at Cair Paravel there are four thrones and it's a saying in Narnia time out of mind that when two Sons of Adam and two Daughters of Eve sit in those four thrones, then it will be the end not only of the White Witch's reign but of her life, (91-92)	„Na břehu moře, tam, kde do něj ústí tato řeka, stojí hrad jménem Cair Paravel. Tam by správně mělo být hlavní město Narnie. A v tomto hradě jsou čtyři trůny, na nichž budou podle starého proroctví sedět jednou dva synové Adamovi a dvě dcery Eviny. Až se to stane, bude konec s vládou Bílé čarodějnice, a nejen to, také s jejím životem. (62)	„V Cair Paravelu – to je hrad na mořském pobřeží, u ústí téhle řeky, který by měl být také hlavním městem téhle země, kdyby bylo všechno, jak být má – tedy v Cair Paravelu jsou čtyři trůny a v Narnii se říká, že až na ty čtyři trůny usednou dva synové Adamovi a dvě dcery Eviny, skončí nejen vláda Bílé čarodějnice, ale i její život. (90)
5.	Then he tackled the towers on each side of	Pak obr popadl do každé ruky jednu z věží	Poté se obr pustil do věží po obou stranách

<p>them and after a few minutes of crashing and thudding both the towers and a good bit of the wall on each side went thundering down in a mass of hopeless rubble; and when the dust cleared it was odd, standing in that dry, grim, stony yard, to see through the gap all the grass and waving trees and sparkling streams of the forest, and the blue hills beyond that and beyond them the sky. (185-186)</p>	<p>u brány a po chvílce lomcování rozlomil celou zeď mezi nimi vejpůl. Zůstala po ní jen hromada kamení. Potom se prach usadil a oni udiveně hleděli na ten zelený svět venku. Za nimi leželo přísné, mrtvé nádvoří, před nimi se vlnila tráva – stromy se usmívaly a potoky se smály – na obzoru se modraly kopce a nad jejich hlavami zářivé nebe. (126)</p>	<p>vrat a po několika minutách bušení a třískání se obě věže a s nimi pořádný kus zdi po obou stranách skácely v hromadě trosek, a když se usadil prach, vypadalo to divně – stáli na vyschlém, pochmurném kamenném nádvoří a dírou v hradbách bylo vidět venku všechnu tu trávu a kolébající se stromy a třpytivé potůčky v lese a za nimi modré kopce a ještě dál oblohu. (182)</p>
--	--	---

Tabulka 20: Příklady rozdělování vět Ferstovou

V prvním a druhém příkladě z tabulky 20 vidíme, že se Volhejnová drží VT, kde je vše vyjádřeno v rámci jedné věty, avšak Ferstová větu rozděluje a vznikají tak dva větné celky.

Ve třetím příkladě z tabulky 20 se jedná o ten samý princip jako v prvních dvou příkladech. Volhejnová se drží VT, Ferstová větu rozděluje na dva větné celky. Překladatelské řešení Ferstové je dle mého názoru vhodnější, jelikož věta je hezky plynulá. Volhejnová ve svém překladu používá pro oddělení informací pomlčky, kvůli kterým věta dle mého názoru působí poněkud zmatečně.

Ve čtvrtém příkladě z tabulky 20 můžeme vidět, že se Volhejnová opět drží VT, ne však pouze pokud hovoříme o změnách hranic vět, ale také v rámci slovosledu VT, který naprosto kopíruje. V tomto případě bych tedy chtěla u řešení Ferstové vyzdvihnout nejen to, že veškeré informace rozděluje do čtyř vět a text je tak lépe srozumitelný, ale i to, jak si hraje se slovosledem.

V pátém příkladě z tabulky 20 Volhejnová opět vše vyjadřuje v rámci jedné věty, Ferstová v rámci čtyř vět. Řešení Ferstové se mi zde opět líbí více, jelikož informace rozděluje do několika vět tak, aby se text lépe četl a byl více plynulý.

7.3.1 Shrnutí analýzy III

Celkově mohu říci, že se obě překladatelky snažily přizpůsobit cílovému čtenáři, byť Volhejnová věty rozdělovala častěji než Ferstová. Jak jsem však poukázala výše, i Ferstová v určitých případech věty vhodně rozdělovala a také si dle mého názoru v mnoha případech vyhrála se slovosledem více než Volhejnová.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo v rámci několika parametrů vyhodnotit překladatelské strategie překladatelek Renaty Ferstové a Veroniky Volhejnové a navrhnout, čím překladatelská řešení se pro dětské čtenáře jeví jako vhodnější.

V teoretické části jsem nejprve přiblížila informace o dětské literatuře, do které se kniha *The Lion, the Witch and the Wardrobe* řadí, a také jsem se soustředila na to, jaké jsou přístupy k překladu dětské literatury a zabývala jsem se i tím, jaké jsou přístupy k překladu mnou zvolených parametrů pro analýzu – zdobnělin, spisovných, hovorových a nespisovných jazykových prostředků a změn hranic vět.

S těmito parametry souvisely i hypotézy, které jsem si na počátku práce stanovila:

Hypotéza 1: Ferstová v překladu používá zdobněliny více než Volhejnová.

Hypotéza 2: Ferstová používá v přímé řeči postav spíše hovorové jazykové prostředky a nespisovné jazykové prostředky, oproti tomu Volhejnová používá spíše spisovné jazykové prostředky.

Hypotéza 3: V rámci změn hranic vět Ferstová věty spíše spojuje, oproti tomu Volhejnová věty spíše rozděluje.

První hypotézu jsem ve své práci potvrdila. Ferstová používala zdobněliny více než Volhejnová. Zdobněliny se v dětských knihách vyskytují poměrně často, jelikož se zdobněnými formami slov přicházíme do styku již ve velmi útlém věku a mají vyjadřovat zejména emocionální postoj člověka k určitému objektu. Byť byl v tomto ohledu překlad Ferstové zdařilý, poukázala jsem v rámci něj i na to, že by si měl překladatel uvědomit, že i když se může držet jakési struktury pro překlad dětské knihy, ve které často vyjadřuje myšlenky pomocí zdobnělin, je důležité dát si pozor na nadměrné využívání těchto tvarů, jelikož se nemusí nutně hodit do každého kontextu, byť se jedná o literaturu pro děti.

Druhou hypotézu jsem také potvrdila. Ferstová používala v přímé řeči postav spíše hovorové jazykové prostředky a nespisovné jazykové prostředky, oproti tomu Volhejnová používala spíše spisovné jazykové prostředky. Překladatel má tu možnost vybrat si, zda bude informace překládat za použití hovorových či nespisovných jazykových prostředků, nebo zda je vynechá a použije místo nich jazyk spisovný, či je nějak upraví. Obecně mohu říci to, že překlad Ferstové se v tomto ohledu zdá lépe zvládnutý, jelikož se daleko více podobá promluvám, které

by mezi sebou měly děti ve věku hlavních postav knihy. Na druhou stranu zase musím podotknout, že některá překladatelská řešení se mi na základě vlastní interpretace textu nezdála úplně zdařilá – například občasné použití vulgarismů. Myslím si, že je určitě vhodné snažit se přiblížit tomu, jak mezi sebou děti mluví, avšak je dle mého názoru také vhodné stanovit si jakousi hranici toho, jaké prostředky nespisovné mluvy při překladu dětské literatury používat a jaké spíše vynechat. K překladu Volhejnové zde musím dodat to, že byť nepoužívala hovorové a nespisovné tvary tak hojně, má však její překlad přidanou hodnotu v tom, že když si ho děti budou číst, zapamatují si z něj spíše spisovné a tedy gramaticky správné tvary, což jim může například ulehčit práci při budoucím studiu českého jazyka.

Třetí hypotézu jsem také potvrdila. V rámci změn hranic vět Ferstová věty spíše spojovala, oproti tomu Volhejnová věty spíše rozdělovala. To, jakou délku vět zvolíme, může pozitivně nebo negativně ovlivnit plynulost a čtivost textu. Obecně panuje ten názor, že v rámci překladu dětské literatury je vhodnější věty spíše rozdělovat a tvořit tak více větných celků. Věty, které vytvořila Volhejnová, byly ve většině případů kratší a tedy srozumitelnější a čtivější. Další věcí, na kterou jsem však v rámci této analýzy narazila, bylo to, že byť Ferstová věty spíše spojovala, na druhou stranu si dle mého názoru v mnoha případech vyhrála se slovosledem více než Volhejnová.

Kdybych měla celkově vyhodnotit, který překlad se mi na základě veškerých informací uvedených v této práci zdál zdařilejší, bylo by obtížné mezi nimi vybrat. Jak jsem demonstrovala v praktické části této práce, oba překlady jsou velmi zdařilé, ale na druhou stranu se v nich nacházejí i určitá místa, která by šla případně vylepšit. Myslím si tedy, že jakýsi nejvhodnější překlad by mohl vzniknout, pokud by se kladně hodnocené části obou překladů spojily v jeden ucelený překlad.

Tato bakalářská práce ukázala, že překlad dětské literatury je komplexní proces. K překladu dětské literatury a jejích typických rysů existují různé přístupy. Překladatel by se zčásti měl držet toho, co například doporučují různí teoretikové, ale také by se měl snažit vytvořit překlad i zčásti na základě vlastní intuice.

Summary

The aim of this thesis was to within several parameters evaluate the translation strategies used by translators Renata Ferstová and Veronika Volhejnová, and to suggest whose translation seems more suitable for child readers.

The first chapter of this thesis stated information about the book *The Lion, the Witch and the Wardrobe*. It also talked about the author of the series C. S. Lewis and it stated information about both translators as well.

The second chapter focused on the description of children's fantasy literature, the difference between sci-fi and fantasy literature, and it gave information why is fantasy literature important for child development and it also talked about its influence on children.

The third chapter described the translation process as such, it introduced three phases of translator's work in the words of Jiří Levý, it talked about the presuppositions translators should have, and it was concluded with the description of the dual norm in translation again in the words of Jiří Levý – the difference between reproduction norm and 'artistic' norm, the difference between free and literal translation.

The fourth chapter dealt with children's literature and its translation. It stated that there are many approaches to children's literature, it introduced information about who are child readers and also about dual audience of children's literature. Having a dual audience means that children's books are read mainly by children but they can be read by adults as well. It further briefly mentioned book illustrations and it was concluded with the explanation of terms domestication and foreignization.

The fifth chapter dealt with the characteristic of parameters that were later the main focus of the practical part of this thesis. Firstly, it dealt with diminutives – their description, how are they formed and also it dealt with the fact that we first come across them at a very young age. Secondly, it dealt with standard, colloquial and non-standard language – its description, typical types of words used in each of these varieties of language were included as well and this subchapter was concluded with the opinion of some theorists saying whether it is appropriate to translate everything using non-standard language or whether to adapt the text a little when translating children's literature. Thirdly, it dealt with the change of sentence

boundaries – it discussed, for example, interpunction and it was concluded with the opinion of some theorists saying whether it is appropriate to create longer or shorter sentences when translating children's literature.

Before starting the analysis, I defined three hypotheses connected to the parameters mentioned above: 1. Ferstová uses diminutives more often than Volhejnová, 2. In direct speech of characters, Ferstová uses rather colloquial and non-standard language, whereas Volhejnová uses rather standard language, 3. In case of sentence boundaries, Ferstová prefers to make the sentences longer, whereas Volhejnová prefers shorter sentences.

To either confirm or invalidate these hypotheses, an analysis of the translations of Ferstová and Volhejnová was performed. The practical part further analysed the parameters mentioned above and identified which strategies the translators used to translate them into target language. The collected data were interpreted verbally and with the help of graphs and tables.

The first hypothesis was confirmed. Ferstová used diminutives more often than Volhejnová. In this regard, Ferstová's translation was well done, but I also pointed out that translators should bare in mind not to use diminutives excessively, as they do not necessarily fit into every context.

The second hypothesis was also confirmed. In direct speech of characters, Ferstová used rather colloquial and non-standard language, whereas Volhejnová used rather standard language. In general, I can say that Ferstová's translation seems to be better managed in this respect, as it is much more similar to the utterances that children at the age of the main characters of the book would have among themselves. But, on the other hand, some parts of her translation did not seem to me to be very well translated – for example, the occasional use of vulgarisms. In addition, to the translation of the Volhejnová I must add that although she did not use colloquial and non-standard forms so frequently, her translation has the added value that when children read it, they remember rather the standard – grammatically correct – language, which can, for example, make it easier for them when studying Czech language in the future.

The third hypothesis was also confirmed. In case of sentence boundaries, Ferstová preferred to make the sentences longer, whereas Volhejnová preferred shorter sentences. The sentences created by Volhejnová were in most cases shorter, and therefore more comprehensible and readable. Another thing I came across in

this analysis was that even though Ferstová's sentences were rather longer, on the other hand, in some cases she was more creative with word order than Volhejnová.

If I had to evaluate which translation seems to be better based on all the information stated in this thesis, it would be hard to choose one. Based on the information I presented in the practical part of this thesis, both translations are very well done, but, on the other hand, there are several parts in both of them that could use some improvement. The most suitable translation could, in my opinion, be the one where the positively evaluated parts of both translations are merged into one coherent translation.

This thesis showed that translating children's literature is a complex process. There are many approaches to translating children's literature and its specific features. Translators should partly follow, for example, what the theorists recommend, but they should also try to create a translation partly based on their own intuition.

Bibliografie

Primární zdroje

LEWIS, C. S., 1991. *Lev, čarodějnice a skříň*. Přeložila Renata Ferstová. Praha: Orbis Pictus. ISBN 80-85240-04-1.

LEWIS, C. S., 2001. *The Lion, the Witch and the Wardrobe*. London: HarperCollins. ISBN 978-0-00-711561-7.

LEWIS, C. S., 2005. *Lev, čarodějnice a skříň*. Přeložila Veronika Volhejnová. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment. ISBN 80-253-0161-3.

Sekundární zdroje

BEČKA, Josef V., 1944. O souměrnosti složitějších větných celků. *Naše řeč*. **28**(3), 45-52.

BRYNDOVÁ, Barbora, 2010. *Kritický rozbor českých překladů románu od C. S. Lewise: The Chronicles of Narnia: The Lion, the Witch and the Wardrobe*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta pedagogická.

ČECHOVÁ, Marie a kolektiv, 2000. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV. ISBN 80-85866-57-9.

DOKULIL, Miloš, 2000. Tvoření slov. In: ČECHOVÁ, Marie a kolektiv. *Čeština – řeč a jazyk*. Praha: ISV, s. 92-147. ISBN 80-85866-57-9.

HELDOVÁ, Jacqueline, 1985. *V říši obrazotvornosti /děti a fantastická literatura/*. 1. vyd. Praha: Albatros.

HRDLIČKA, Milan, 2014. *Překladatelské miniatury*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum. ISBN 978-80-246-2694-9.

JAMES, Edward a MENDLESOHN, Farah, 2012. *The Cambridge Companion to Fantasy Literature*. New York: Cambridge University Press. ISBN 978-0-521-72873-7.

- KNITTLOVÁ, Dagmar, Bronislava GRYGOVÁ a Jitka ZEHNALOVÁ, 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. ISBN 978-80-244-2428-6.
- KNITTLOVÁ, Dagmar, 2000. *K teorii i praxi překladau*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0143-6.
- KOUTOVÁ, Marta, 2011. Psaní velkých písmen v názvech svátků a období církevního roku pravoslavné církve. *Naše řeč*. **94**(2), 71-77.
- LATHEY, Gillian, 2006. *The Translation of Children's Literature: A Reader*. Clevedon: Multilingual Matters. ISBN 978-1-85359-905-7.
- LEVÝ, Jiří, 2012. *Umění překladau*. 4., upr. vyd. Praha: Apostrof. ISBN 978-80-87561-15-7.
- NORD, Christiane, 1991. *Text Analysis in Translation. Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam and Atlanta GA: Rodopi. ISBN 90-5183-311-3.
- Obec překladatelů, ©2016-2020. Volhejnová Veronika. In: *Obec překladatelů* [online]. [cit. 8. 2. 2020]. Dostupné z: <http://databaze.obecprekladatelu.cz/databaze/V/VolhejnovaVeronika.htm>
- O'SULLIVAN, Emer, 2005. *Comparative Children's Literature*. London and New York: Routledge. ISBN 0-203-50866-1.
- OITTINEN, Riitta, 2000. *Translating for children*. New York and London: Garland Publishing, Inc. ISBN 0-203-90200-9.
- PAVLISOVÁ, Hana, 2016. *Obecná čeština v překladové literatuře: Kdo chytá v žitě a Mládí v hajzlu*. Olomouc. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Fakulta filozofická.
- PUURTINEN, Tiina, 1998. Syntax, Readability and Ideology in Children's Literature. *Meta*. **43**(4), 524-533.

- SEDLÁČEK, Miloslav, 1986. K základním otázkám interpunkce v češtině. *Naše řeč*. **69**(3), 121-132.
- SGALL, Petr a HRONEK, Jiří, 2014. *Čeština bez příkras*. 2. vyd. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum. ISBN 978-80-246-2529-4.
- SHAKEL, Peter, 1998. C.S. Lewis. In: *Encyclopædia Britannica* [online]. Encyclopædia Britannica. 20. 7. [cit. 8. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/C-S-Lewis>
- SHAVIT, Zohar, 2006. Translation of Children's Literature. In: LATHEY, Gillian. *The Translation of Children's Literature: A Reader*. Clevedon: Multilingual Matters, s. 25-40. ISBN 978-1-85359-905-7.
- TABBERT, Reinbert, 2002. Approaches to the translation of children's literature: A review of critical studies since 1960. *Target. International Journal of Translation Studies*. **14**(2), 303-351.
- Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, ©2008-2012. *Internetová jazyková příručka* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 13. 3. 2020], heslo „Slovníček – vybrané pojmy“. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=891>.
- Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, ©2008-2012. *Internetová jazyková příručka* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>.
- VENUTI, Lawrence, 1995. *The translator's invisibility. A history of translation*. London and New York: Routledge. ISBN 0-203-36006-0.

Seznam obrázků, tabulek, grafů

Obrázky

Obrázek 1: Překladačský proces dle Levého (2012, s. 42)

Tabulky

Tabulka 1: Nespisovné jevy na rovině morfologické, zdroj Pavlisová (2016, s. 8-9), upraveno

Tabulka 2: Nespisovné jevy na rovině fonologické, zdroj Pavlisová (2016, s. 9-10), upraveno

Tabulka 3: Příklady zdobnělin použité oběma překladatelkami

Tabulka 4: Příklady zdobnělin použité Ferstovou

Tabulka 5: Příklady zdobnělin použité Volhejnovou

Tabulka 6: Ferstová – použití zdobněliny, Volhejnová – nepoužití zdobněliny

Tabulka 7: Ferstová – zdobnělina, Volhejnová – zájmeno a nevyjádřený podmět

Tabulka 8: Ferstová – zdobnělina, Volhejnová – generalizace

Tabulka 9: Volhejnová – zdobnělina, Ferstová – nevyjádřený podmět

Tabulka 10: Volhejnová – zdobnělina, Ferstová – vynechání

Tabulka 11: Volhejnová – zdobnělina, Ferstová – generalizace

Tabulka 12: Volhejnová – zdobnělina, Ferstová – substituce

Tabulka 13: Příklady hovorových jazykových prostředků použitých oběma překladatelkami

Tabulka 14: Příklady hovorových jazykových prostředků použitých Ferstovou

Tabulka 15: Příklady hovorových jazykových prostředků použitých Volhejnovou

Tabulka 16: Příklady nespisovných jazykových prostředků použitých oběma překladatelkami

Tabulka 17: Příklady nespisovných jazykových prostředků použitých Ferstovou

Tabulka 18: Příklad nespisovného jazykového prostředku použitého Volhejnovou

Tabulka 19: Příklady rozdělování vět Volhejnovou

Tabulka 20: Příklady rozdělování vět Ferstovou

Grafy

Graf 1: Procentuální rozdíl použití zdobnělin pouze jednou překladatelkou

Graf 2: Procentuální rozdíl použití nespisovných jazykových prostředků pouze jednou překladatelkou

Graf 3: Procentuální rozdíl v rozdělování vět pouze jednou překladatelkou

Přílohy

Do příloh této práce vkládám CD obsahující veškeré příklady použité pro analýzu, které jsem získala z knihy *The Lion, the Witch and the Wardrobe* od C. S. Lewise, a také z obou překladů této knihy od Renaty Ferstové (1991) a Veroniky Volhejnové (2005).